

<http://ui.ac.ir/en>

Strategic Research on Social Problems in Iran

E-ISSN: 2645-7539

Document Type: Research Paper

Vol. 9, Issue 1, No.28, Spring 2020, pp. 53-78

Received: 23.02.2020 Accepted: 30.06.2020

An Experimental Application of the Theory of Radical Feminism in Explaining Students' Attitudes towards Wife Beating

Akbar Aliverdinia*

*Professor, Department of Social Sciences, University of Mazandaran, Babolsar, Iran
aliverdinia@umz.ac.ir*

Negin Eini

*PhD Candidate of Sociology, University of Mazandaran, Babolsar, Iran
negin.eini@yahoo.com*

Introduction

During the last twenty years, interpersonal violence has become a major concern. The transition from a traditional society to a modern society means changing the patterns of behavior and discourse that govern society. In a sense, entering a modern society means changing behaviors. One of these patterns of behavior is violence against women in the public and private spheres of society. Violence against women has been part of human history around the world and, unfortunately, is still regarded as an epidemic problem. Violence against women is a global problem. Violence affects the lives of millions of women across all social, economic, and educational classes around the world, as well as removing all cultural and religious barriers and preventing women's rights to fully participate in society. According to the World Health Organization, violence is defined as the use of physical force and power, a threat or action against another person or groups of people (society) that leads to bruising, death, psychological problems, anomalies, and deprivation of rights. This research emphasized the theory of radical feminism and its main focus was on unequal structures in the society in the private and public spheres. And from this point of view, it was intended to examine and test the attitude towards wife-beating among male students.

Material & Methods

This research was a survey study. The research plan for this survey was cross-sectional. That is, the information was collected from the sample at a specific time. The statistical population of this study consisted of all male students of the Mazandaran University campus. To determine the sample size, the appropriate stratified random sampling method has been used and 428 students were selected by stratified sampling. Multiple regression analysis was used to analyze the data according to the level of measurement of the studied variables. Besides, all stages of data processing were performed using Statistical Package for Social Sciences (SPSS) software. To validate the research questionnaire, the content validation method was used. To measure the validity of the research instrument, Cronbach's alpha coefficient was also used.

Discussion of Results & Conclusions

Men's violence against women is not a new phenomenon and has a long history. But considering it as a social issue is a new problem. Violence against

women has always been a legitimate form of male domination in human history. That is, a kind of social control that arises directly from the patriarchal construction of societies. The social and psychological consequences of violence against women are enormous. The results of many studies have shown that gender-based violence is the cause of multiple physical, mental, and psychological disorders that affect women. In the analysis of violence against women, attitude is an important element that can guide behavior, so awareness of attitude helps us to predict people's behavior. Researchers believe that attitudes and beliefs that strengthen men's masculinity and power can be a reason for men to use violence against women. Radical feminists argue that the roots of violence against women at the macro and micro levels are the unequal structure of society, and argue that patriarchy is a major factor in men's domination and oppression of women. The independent variables of this research included husbands' patriarchal beliefs, holding husbands responsible for their violence, blaming the wife for violence against her, accepting the

*Corresponding author

Copyright©2020, University of Isfahan. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>), which permits others to download this work and share it with others as long as they credit it, but they can't change it in any way or use it commercially.

<http://dx.doi.org/10.22108/srsp.2020.121754.1514>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221453.1399.9.1.3.6>

sex-role stereotypes, and marriage role expectations. To test the research hypotheses, the variable 'attitude of male students of Mazandaran University towards women' was examined as a dependent variable. The findings of this study indicated that men's violence was considered as a mechanism, in which men, both as a group and as a single individual were able to exercise control over women in the structure of the society and family, and thus their superiority. The culture and social structure of patriarchal society perpetuated men's abuse with women, and patriarchy was a direct cause of feminism. The theoretical achievement of this research was related to the application of the theory of radical feminism in the study of male students' attitudes towards women. Also, the research showed that among the five variables studied, the variable 'accepting the sex-role stereotypes' was more important than the others. It can be used to explain the attitude of male students of Mazandaran University towards women.

Keywords: Marriage Role Expectations, Accepting sex-role Stereotypes, Radical Feminism Theory.

References:

- Abbott, P., & Valas, C. (2009) *Sociology of Women*. Translated by Manijeh Najm Iraqi. Tehran: Ney publication [in Persian].
- Ahmad, F. Riaz, S. Barata, P. & Stewart, D. E. (2004) Patriarchal beliefs and perceptions of abuse among south asian immigrant women. *The Journal of Violence against Women*, 10 (3), 262-282.
- Ahmad, J. Khan, N., & Mozumdar, A. (2019) Spousal violence against women in india: a social-ecological analysis using data from the national family health survey 2015 to 2016. *The Journal of Interpersonal Violence*, 34, 1-35.
- Ahmadi. H. (2005). *Sociology of Deviance*. Tehran: Samt Publication [in Persian].
- Aliverdina, A., & Pridemore, W.A. (2009) Women's fatalistic suicide in iran: a partial test of durkheim in the islamic republic. *The Journal of Violence against Women*, 15 (3), 307-320.
- Aliverdina, A., Razi, D., & Ayini, S. (2013) Violence against women: An empirical test of resource and radical feminism theories. *The Journal of Social Welfare*, 13 (49), 323-358 [in Persian].
- Aliverdina, A., Riahi. M., & Esfandiari, F. (2010) Exploring university female students attitudes towards violence against women: an empirical test of social learning theory. *The Journal of Social Problems of Iran (Journal of Kharazmi University)*, 1(1), 103-131 [in Persian].
- Aliverdina, A., Riahi. M., & Farhadi, M. (2010) Social analysis of husband violence against women: theoretical model and experimental test. *The Journal of Social Problems of Iran (Journal of Kharazmi University)*, 2 (2), 95-127 [in Persian].
- Azam Azade, M., & Dehghanfard, R. (2006) Domestic violence on women in tehran: the role of gender socialization, resources available for women and family relationships. *The Journal of Women in Development and Politics (Women's Research)*, 1-2 (14), 159-179 [in Persian].
- Bani Fatemeh, H., Abbaszadeh, M., Alizadeh Aghdam, M., & Mohammadpour, N. (2018) Stress and violence against women: a qualitative research. *The Journal of Women in Development and Politics (Women's Research)*, 16 (4), 581-602 [in Persian].
- Bashiriye, H. (2002) *Jame'ashenasie Syasi Naqshe Niruhaye Ejtemai Dar Zendegie Syasi [Political Sociology—Role of Social Forces in Political Life]*. Tehran: Nashre Ney [in Persian].
- Bates, K. A., Bader, C. D., & Mencken, F. C. (2003) Family structure, power-control theory, and deviance: extending power-control theory to include alternate family forms. *Western Criminology Review*, 4 (3), 170-190.
- Binahayati, B. (2011). *Perceptions and Attitudes towards Violence against Wives in West Java, Indonesia*. Doctoral Dissertation, State University of New York.
- Burt, M. R. (1980) Cultural myths and support for rape. *The Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 217-230.
- De Vaus, D. A. (2009) *Surveys in Social Research*. Translated by Hooshang Naebi. Tehran: Ney publication [in Persian].
- Dunn, M. (1960) Marriage role expectations of adolescents. *The Journal of Marriage and Family Living*, 22, 99-111.
- Dutton, D. G. (1994). Patriarchy and wife assault: the ecological fallacy. *The Journal of Violence and Victims*, 9 (2), 167-182
- Eliot, R. S., & Diane, M. M. (2013) *Social Psychology*. Translated by Ardeshtir asadi, Tahereh Baghbani, Maryam Helisaz, Mojgan Sepahmansour, Zarin Sadat Larijani, Mojgan Saedi, Mina Farahani. Tehran: Vaniya Publication [in Persian].
- Ezazi, Sh. (2005) Society structure and violence against women. *The Journal of Refah*, 4 (14), 59-96 [in Persian].
- Görgün-Baran, A., Şahin-Kütük, B., & Maybek, S. D. (2016) *Perception of Violence against Women in the Construction of Patriarchy*. In International Symposium on Chaos, Complexity and Leadership (pp. 687-700). Springer, Cham.
- Haj-Yahia, M. M. (1991) *Perceptions about Wife-beating and the Use of Different Conflict Tactics among Arab-Palestinian Engaged Males in Israel*. PhD Thesis, University of Minnesota.
- Haj-Yahia, M. M. (2003) Beliefs about wife beating among arab men from israel: the influence of their

- patriarchal ideology. *The Journal of Family Violence*, 18 (4), 193-206.
- Haj-Yahia, M. M., & Schiff, M. (2007) Definitions of and beliefs about wife abuse among undergraduate students of social work. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 51 (2), 170-190.
- Heise, L., Ellsberg, M., & Gottemoeller, M. (1999). Ending violence against women. *Population Reports*, 27 (4), 1-1.
- Hemmatpour, B., Mohseni, R., & Mazaheri, A. (2017) Sociological identification and explanation of violence against women in cyber space (case study: women 20-45 years old in tehran). *The Journal of Pazhuheshnameye Zanan (Women's Studies)*, 4 (8), 105-131 [in Persian].
- Jaffe, P. G., Baker, L., Dick, T., Malla, S., Mazaheri, N., & Poisson, S. (1998) *Theory-Derived Explanations of Male Violence against Female Partners: Literature Update and Related Implications for Treatment and Evaluation*. London: London Family Court Clinic.
- Lahsaeizadeh, A. & Madani, Y. (2010) Husbands attitudes towards violence against the wives: a case study of shiraz city. *Journal of Sociology of Women (Journal of Woman and Society)*, 1 (1), 1-24 [in Persian].
- Luke, N., Schuler, S. R., Mai, B. T. T., Thien, P. V., & Minh, T. H. (2007) Exploring couple attributes and attitudes and marital violence in vietnam. *Violence against Women*, 13 (1), 5-27.
- Markwart, L. L. (1999) *Differences in the Marriage Role Expectations of Post-secondary Students from Divorced and Intact Family Backgrounds in Accordance with Family-of-Origin Social Class.* Doctoral dissertation, University of Regina.
- Mohammadzadeh Esmaeili, R., Ghanbari Panah, A., & Tajali, P. (2019) The relationship between emotion regulation and positive and negative affection of married men, with attitude towards violence against women (case study: tehran). *The Journal of Women Police*, 13 (30), 5-13 [In Persian].
- Monder, B. R. (2017) Panel report, ipa congress buenos aires 2017: courage to fight violence against women: perversion of intimacy, part 2. *The International Journal of Psychoanalysis*, 98 (6), 1807-1811.
- Moshirzadeh, H. (2011) *From the Movement to Social Theory: The History of Two Centuries of Feminism*. Tehran. Shirazeh Publication [in Persian].
- Nayak, M., Byrne, C., Martin, M., & Abraham, A. (2003) Attitudes towards violence against women; a cross-nation study. *The Journal of Sex Roles*, 49, 333-342.
- Nuraeni, F., Listiani, L., & Rahmawati, E. (2019) *Implementation of K-Means Algorithm with Distance of Euclidean Proximity in Clustering Cases of Violence against Women and Children. In 2019 1st International Conference on Cybernetics and Intelligent System (ICORIS)*, 1, 162-167.
- Rafi, M., Banu, D., Alim, M. A., & Akter, S. (2003) *An Assessment of Male Attitude towards Violence against Women*. Dhaka: Brac University Press.
- Raisi Sartashnizi, A. (2002) Violence against women and intervening factors: a case study of shahre kord. *The Journal of Women in Development and Politics (Women's Research)*, 1 (3), 45-66 [in Persian].
- Romero Mendoza, M. P., Gómez-Dantes, H., Manríquez Montiel, Q., Saldívar Hernández, G. J., Campuzano Rincón, J. C., Lozano, R., & Medina-Mora Icaza, M. E. (2018) The invisible burden of violence against girls and young women in mexico: 1990 to 2015. *The Journal of Interpersonal Violence*, 33, 1-19.
- Saunders, D. G., Lynch, A. B., Grayson, M., & Linz, D. (1987) The inventory of beliefs about wife beating: the construction and initial validation of a measure of beliefs and attitudes. *Violence and Victims*, 2, 39-57.
- Sheldon, J. P., & Parent, S. L. (2002) Clergy attitudes and attribution of blame towards female rape victims. *Violence against Women*, 8, 233-256.
- Sirisunyaluck, B. (2004) *Understanding Wife Abuse in Urban Thailand: an Integrated Approach*. Doctoral dissertation, Department of Sociology, Mississippi State University.
- Smith, M. D. (1990). Patriarchal ideology and wife beating: a test of a feminist hypothesis. *Violence and Victims*, 5 (4), 257-273.
- Tam, S. Y. (2009) *Conceptions and Beliefs about Spousal Abuse among Social Work Undergraduate Students in Hong Kong*. The Chinese University of Hong Kong.
- Tauasosi, T. (2010) *Sauaga o Tamaitai e a Latou tane I Samoa: Wife Abuse in Samoa*. Doctoral Dissertation, Hawaii University.

پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران

سال نهم، شماره پیاپی (۲۸)، شماره اول، بهار ۱۳۹۹

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۴/۱۰

صص ۵۳-۷۸

کاربست تجربی نظریه فمینیسم رادیکال در تبیین نگرش دانشجویان به زن‌زنی

اکبر علیوردی نیا^{ID*}، استاد گروه علوم اجتماعی، دانشگاه مازندران، ایران

aliverdinia@umz.ac.ir

نگین عینی، دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه مازندران، ایران

negin.eini@yahoo.com

چکیده

بیشتر پژوهش‌های فمینیسم رادیکال، افشای خشونت مردان به زنان را هدف خود قرار داده است و می‌کوشد رد پای ارزش‌های پدرسالارانه و علوم اجتماعی مردمحور را آشکار کند. برداشت‌های افراد از دیگران از نگرش‌هایی متأثر است که آنها ابراز می‌کنند و برخورداری از نگرشی خاص به افراد اجازه می‌دهد خود واقعیشان را ابراز کنند. هدف این پژوهش، بررسی و تبیین نگرش به زن‌زنی در میان دانشجویان پسر از دیدگاه نظریه فمینیسم رادیکال است که تمرکز اصلی آن بر ساختارهای نابرابر اجتماعی در حوزه‌های خصوصی و عمومی است. روش تحقیق، پیمایشی است و برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه استفاده شد. جمعیت پژوهش نیز متشکل از دانشجویان پسر دانشگاه مازندران بوده است. در مجموع، ۴۲۸ نفر از دانشجویان به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند. متغیرهای مستقل، که در پی تبیین نگرش به زن‌زنی بوده‌اند، شامل اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران، پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی، انتظارات ناشی از نقش ازدواج، باور به مسئول بودن شوهر در قبال خشونتشان و باور به مقصود بودن زن برای خشونت علیه او بوده است. نتایج داده‌های توصیفی نشان داد نگرش به زن‌زنی در سطح میانه قرار دارد. یافته‌ها نشان داد میان متغیرهای مدنظر، توان تبیینی متغیر پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی در تبیین نگرش دانشجویان پسر دانشگاه مازندران به زن‌زنی، بیشتر از متغیرهای دیگر است. دستاورد نظری این پژوهش، به قابلیت کاربردی نظریه فمینیسم رادیکال در بررسی نگرش دانشجویان پسر به زن‌زنی دلالت دارد و رویکرد فمینیسم رادیکال، از قابلیت تحلیل و تفسیر رویکرد جوانان برخوردار است.

واژه‌های کلیدی: انتظارات ناشی از نقش ازدواج، پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی، نظریه فمینیسم رادیکال.

* نویسنده مسئول: ۰۹۱۱۱۱۴۴۳۳۴

Copyright©2020, University of Isfahan. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>), which permits others to download this work and share it with others as long as they credit it, but they can't change it in any way or use it commercially.

<http://dx.doi.org/10.22108/srsp.2020.121754.1514>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221453.1399.9.1.3.6>

مقدمه و بیان مسئله

در بیست سال گذشته، خشونت بین فردی به نگرانی بزرگی تبدیل شده است. در فرهنگ‌های غربی و برخی فرهنگ‌های سنتی یا در حال گذار^۱ مانند ژاپن، همایش‌های بزرگ، فیلم‌های مستند تلویزیونی، مقالات، مجلات و کتاب‌ها همگی به خشونت درون خانواده و سایر الگوهای خشونت خانگی و انواع مختلف آن اشاره می‌کنند؛ از جمله می‌توان به همسرآزاری، کودک‌آزاری، خواهر یا برادرآزاری، سالمندآزاری و خشونت عاشقانه اشاره کرد (Haj-Yahia, 1991:1). گذر از جامعه سنتی به جامعه مدرن به معنای تغییر الگوهای رفتاری و گفتمان حاکم بر جامعه است؛ به تعبیری، ورود به جامعه مدرن به معنای تغییر شکل رفتارهاست. یکی از این الگوهای رفتاری، برخورد خشونت‌آمیز در حوزه عمومی و خصوصی با زنان جامعه است (بنی‌فاطمه و همکاران، ۱۳۹۷: ۵۸۲). در سه دهه گذشته با کوشش‌های فعالان و حامیان حقوق زنان، مسئله خشونت علیه زنان، در عرصه عمومی به عنوان یک مشکل جدی اجتماعی مطرح شده است (Jaffe, P.G et al., 1998).

خشونت علیه زنان، بخشی از تاریخ بشر است و متأسفانه همچنان در سراسر جهان به عنوان مسئله‌ای همه‌گیر مطرح است (Monder, 2017:1). خشونت علیه زنان، یک مسئله ناگوار جهانی است. خشونت، بر زندگی میلیون‌ها نفر از زنان در همه طبقات اجتماعی، اقتصادی و آموزشی در سراسر جهان اثر می‌گذارد و تمامی موانع فرهنگی و مذهبی را از بین می‌برد و از حقوق زنان برای مشارکت کامل در جامعه جلوگیری می‌کند (Rafi et al., 2003). براساس اعلام سازمان بهداشت جهانی، خشونت عبارت است از استفاده از نیروی بدنی و قدرت، تهدید یا اقدام علیه دیگری، افراد یا گروه‌های از افراد (جامعه) که به کبودی، مرگ، مشکلات روانی، ناهنجاری‌ها و محرومیت از حقوق منجر می‌شود (Nuraeni et al., 2019: 162). این پژوهش، صرفاً به یکی از اشکال نگرش

به خشونت علیه زنان، یعنی نگرش به زن‌زنی^۲ معطوف است. البته برخی از پژوهشگران زبان فارسی از اصطلاح ضرب و شتم استفاده کرده‌اند؛ ولی در اینجا به این علت از معادل زن‌زنی استفاده شده است که ضرب به صدمات فیزیکی گفته می‌شود که بدون شکستگی یا خونریزی بر اعضای بدن وارد می‌شود و آثاری مانند کوفتگی و کبودی ایجاد می‌کند. شتم نیز به معنای ناسزاگویی است؛ در حالی که زن‌زنی هم می‌تواند شدید باشد و هم خفیف و لزوماً به زدنی اطلاق نمی‌شود که بدون شکستگی یا خونریزی باشد و آثاری مانند کوفتگی و کبودی ایجاد می‌کند. همچنین، متغیر وابسته این پژوهش، شتم، یعنی ناسزاگویی نیز نیست. ناسزاگویی یکی از انواع خشونت علیه زنان است که ذیل خشونت روانی آورده می‌شود؛ در حالی که این پژوهش در پی بررسی و تبیین خشونت روانی نیست. زن‌زنی، مسئله‌ای فراگیر است که مرز نمی‌شناسد و در تمامی جوامع و فرهنگ‌ها به اشکال مختلف بروز می‌کند. شایع‌بودن زن‌زنی و خشونت فیزیکی به‌عنوان یکی از اشکال برجسته خشونت خانگی، تأثیر مخرب و ویرانگر بر همسران، کودکان و روابط زناشویی دارد. این موضوع نشان می‌دهد «خشونت علیه زنان، واقعیتی ناگوار برای میلیون‌ها زن در سراسر جهان است» (Kendal-tackett, 2007: 344). خشونت علیه زنان، سلطه نظام‌مند و کنترل اجتماعی زنان توسط مردان است. همه مردان به‌طور بالقوه می‌توانند از خشونت به‌عنوان ابزاری قدرتمند برای مطیع کردن زنان استفاده کنند. سوء استفاده از زنان موجب وابستگی آنها می‌شود و به همه مردان، امکان اعمال قدرت و کنترل بر زنان می‌دهد. واقعیت سلطه در جامعه، مهم‌ترین عامل مؤثر در حفظ سوء استفاده از زنان است؛ به عبارت دیگر، عامل اصلی در خشونت علیه زنان، حفظ نهادهای مردسالاری و پدرسالاری است (Dutton, 1994). بسیاری از فرهنگ‌ها، باورها، هنجارها و نهادهای اجتماعی دارند که در عین داشتن مشروعیت، به تداوم خشونت علیه زنان دامن

² Wife beating

¹ Transitional

می‌زند (Heise et al., 1999).

پژوهشگران فمینیست، به‌طور فزاینده‌ای، پدرسالاری را منبع اصلی خشونت علیه زنان در جامعه معاصر قلمداد می‌کنند؛ اگرچه فمینیست‌های لیبرال، سوسیالیست و رادیکال و مارکسیستی و سایر نظریه پردازان فمینیست ممکن است در ریشه‌های پدرسالاری و چگونگی تداوم آن در جامعه، اختلاف نظر داشته باشند. نظریه پدرسالاری، نظریه‌ای است که بیشترین توجه را در زمینه کتک خوردن زنان به دست آورده است و از آن به‌عنوان رویکرد فمینیستی رادیکال نیز یاد می‌شود. نگرش انقلابی فمینیستی، چگونگی نگرش رایج به زنان در جامعه و نبود امکانات قانونی برای زنان قربانی خشونت مردان را به چالش می‌کشد. هدف اغلب پژوهش‌های فمینیست رادیکال، تحلیل خشونت مردان علیه زنان است و پرده برداری از این واقعیت که ارزش‌های مردسالارانه و علوم اجتماعی مردم‌محور، این خشونت را پنهان می‌کنند (آبوت، ۱۳۸۷: ۲۹۶). پدرسالاری، دو مؤلفه اساسی دارد: ساختار که در آن، مردان، قدرت و امتیاز بیشتری نسبت به زنان دارند و ایدئولوژی که به این ساختار مشروعیت می‌بخشد (Smith, 1990). امروز، با حاکمیت گفتمان فرهنگی مردسالارانه، مشاهده می‌شود که خشونت علیه زنان در جهان در حال افزایش است، از این افزایش جلوگیری نمی‌شود و این مسئله پیچیده‌تر و سخت‌تر می‌شود. متأسفانه، شیوه‌های انجمن‌های بین‌المللی برای حل مسئله به‌علت الگوی مردسالاری، مؤثر نیستند و این موضوع را به آستانه بحران رسانده است. در بسیاری از پژوهش‌های اخیر، مشخص شده است خشونت علیه زنان، معضلی اجتماعی تلقی نمی‌شود و زنان، آن را امری عادی تلقی می‌کنند؛ با وجود این، نباید از این مسئله غافل شد که خشونت، نقض حقوق بشر است که آسیب‌های اجتماعی را به دنبال خواهد داشت (Gorgun-Baran et al., 2016: 687).

ایران نیز مانند اغلب جوامع در دوره‌هایی از تاریخ خود، مردسالاری را تجربه کرده است. در ایران، پیشینه واکنش به

مردسالاری و وضعیت سنتی زنان به اواخر قرن نوزدهم و به‌ویژه جنبش مشروطیت بازمی‌گردد. فرهنگ مردسالارانه جامعه سنتی ایران، دیدگاهی تحقیرآمیز به زنان داشت و مجال فعالیت اجتماعی و سیاسی زنان را محدود می‌کرد (بشیریه، ۱۳۸۸: ۲۹۱). در ایران، خشونت علیه زنان، همواره به‌عنوان ابزاری برای تثبیت قدرت مردانه به کار رفته و به‌طور مشخص در دو حوزه خصوصی و عمومی اتفاق افتاده است. حوزه خصوصی، شامل خشونت در خانه پدر و شوهر است و از حوزه عمومی به‌مواردی همچون آداب‌ورسوم، فرهنگ شفاهی و مکتوب، نهادهای اجتماعی و نظام حکومتی می‌توان اشاره کرد (رئیس سرشنیزی، ۱۳۸۱: ۴۷). در ایران، خودکشی زنان، که ناشی از انتظام اجتماعی افراطی است، اوج تجلی عینی خشونت علیه زنان است. خودکشی تقدیرگرایانه زنان، که صورت معکوس خودکشی انومیک است و از تحمیل بیش از حد هنجارها بر زنان و دختران ناشی می‌شود، متضمن رهایی از یک موقعیت هنجاری است که چاره‌ای جز آن وجود ندارد (Aliverdinia and Pridemore, 2009: 308).

تجربه خشونت برای همه زنان، یکسان نیست و با توجه به موقعیت اجتماعی زنان، طبقه، نژاد، قومیت، سن، ملیت، تحصیلات، ساختار خانواده، وضعیت اشتغال، توانایی/ ناتوانی و جنسیت متفاوت است. در همه فرهنگ‌ها، عامل اصلی خشونت، مردان هستند؛ به‌عنوان نتیجه ساختارهای اجتماعی جنسیت و اشکال خاصی از مردانگی مضر که نه تنها به‌عنوان مسئله زنان، بلکه پدیده‌ای رابطه‌ای و دخیل در خشونت علیه زنان به شمار می‌آید (Connell, 2002; Kabeer, 2014 in: Rumero, 2018: 3).

یکی از روش‌هایی که پژوهشگران اجتماعی با استفاده از آن، وظیفه خود را درباره آموزش عمومی درباره انواع خشونت انجام می‌دهند، شناسایی باورها و نگرش‌هایی است که مردم درباره تجاوز، خشونت و قربانیان آن دارند. با شناخت این نگرش‌ها می‌توان برنامه‌های مؤثری را برای رویارویی با این نگرش‌ها که اسطوره شده‌اند، طراحی و اجرا کرد (Sheldon and Parent, 2002:)

127). دیدگاه‌ها و برداشت‌های افراد درباره‌ی دیگران از نگرش‌هایی متأثر است که آنها ابراز می‌کنند. برخورداری از یک نگرش خاص به افراد اجازه می‌دهد خود واقعیشان را ابراز، عضویت خود را در برخی گروه‌ها تصدیق کنند و موضع خود را نشان دهند (اسمیت و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۹۲). نگرش‌ها درباره‌ی موضوعات، به‌طور مستقیم روی اعمال تأثیر می‌گذارد. نگرش‌ها توجه ما را به ابعاد و جوانب خاص یک موضوع هدایت می‌کند و بر تفسیر ما درباره‌ی موضوع اثر می‌گذارد؛ در نتیجه، رفتار همخوان با نگرش، احتمال بیشتری دارد و افراد می‌توانند به شیوه‌ی نسبتاً مستقیم و براساس نگرش‌هایشان عمل کنند (اسمیت و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۶۶).

این پژوهش با تأکید بر نظریه‌ی فمینیسم رادیکال، که تمرکز اصلی‌اش بر ساختارهای نابرابر در جامعه در حوزه‌های خصوصی و عمومی است، می‌کوشد نگرش به زن‌زنی را از این منظر در میان دانشجویان پسر بررسی و آزمون تجربی کند. در این پژوهش، تأکید بر نگرش به زن‌زنی به‌عنوان یکی از صور خشونت علیه زنان و زن‌آزاری است و نه تمام ابعاد زن‌آزاری. همچنین، اگر خشونت‌پذیری زنان، مدنظر بود، بایست دختران دانشجوی، نمونه‌ی پژوهش را تشکیل می‌دادند؛ در حالی که در اینجا یکی از اشکال خشونت علیه زنان، یعنی نگرش به زن‌زنی، متغیر وابسته بوده است و نه خشونت‌پذیری زنان؛ از این رو، نمونه‌ی پژوهش را صرفاً پسران دانشجوی تشکیل داده‌اند. اهداف این پژوهش، توصیف و تبیین نوع نگرش به زن‌زنی در میان دانشجویان پسر دانشگاه مازندران برحسب متغیرهای مبتنی بر نظریه‌ی فمینیسم رادیکال است.

پیشینه‌ی پژوهش

با توجه به نبود پژوهش در زمینه‌ی بررسی نگرش دانشجویان پسر به زن‌زنی براساس نظریه‌ی فمینیسم رادیکال، در این بخش به برخی از پژوهش‌های داخلی و خارجی در حوزه‌ی خشونت علیه زنان، صرف نظر از چهارچوب نظری آنها اشاره می‌شود.

اسمیت^۱ (1990) پژوهشی با نام «ایدئولوژی پدرسالاری و زن‌زنی» انجام داده است. در این پژوهش، فرضیه‌ی ای در نظر گرفته شده است که نشان می‌دهد شوهرانی که به ایدئولوژی پدرسالاری پایبند هستند، نسبت به شوهرانی که به این ایدئولوژی پایبند نیستند، بیشتر احتمال دارد همسران خود را آزار دهند. نتایج نشان می‌دهد شوهرانی با درآمد نسبتاً کم، پیشرفت تحصیلی کم و وضعیت شغلی نامناسب، به‌طور درخور توجهی نسبت به شوهران با موقعیتی مناسب، احتمال بیشتری دارد که از ایدئولوژی پدرسالاری پیروی کنند. حاج یحیی^۲ (2003) پژوهشی با نام «عقاید مردان عرب‌تبار اسرائیل درباره‌ی زن‌زنی (برتری ایدئولوژی مردسالاری)» انجام داده است. حدود ۸۵ درصد از پاسخگویان، هیچ بهانه و علتی برای کتک‌زدن زنانشان نداشتند؛ اما ۱۵ تا ۶۲ درصد آنها کتک‌زدن همسرانشان را در موارد خاص، مانند خیانت به همسر، تمکین نکردن از شوهر، بی‌احترامی به والدین و خویشاوندان، موجه می‌دانستند. در این پژوهش، میزان زن‌زنی مردان، با سن، سطح سواد و احساس نقش‌های جنسیتی، رابطه‌ی معکوس دارد و نگرش سستی به زنان، اعتقاد به نبود تساوی حقوق، انتظارات مرتبط با مسائل زناشویی و عقاید خانوادگی مبتنی بر مردسالاری، اعتقاد به کتک‌زدن همسران را توجیه می‌کرد.

احمد و همکاران^۳ (2004) پژوهشی با نام «نگرش‌های پدرسالارانه و دریافت ذهنی از آزار در میان زنان مهاجر آسیایی» انجام دادند. نتایج این بررسی نشان داد زنانی که عقاید پدرسالارانه را باور داشته‌اند، کمتر از زنانی که این عقاید را باور نداشته‌اند، خشونت شوهر را آزار و خشونت ارزیابی کرده‌اند. تحصیلات و وضعیت اقتصادی نیز با میزان شدت خشونت شوهر، ارتباط معناداری داشت.

حاج یحیی^۴ (2007) پژوهشی با نام «تعاریف و عقاید درباره‌ی همسرآزاری در میان دانشجویان کارشناسی مددکاری

¹ Smith

² Haj-Yahia

³ Ahmad et al.

⁴ Haj-Yahia

جنسیتی، محل سکونت و وضعیت تأهل به میزان زیادی با تعاریف و واکنش به خشونت علیه زنان مرتبط بوده است. هدف اصلی این پژوهش، بررسی چهار بعد مرتبط با ادراک و نگرش‌هایی درباره خشونت به زنان در میان مردم اندونزی بوده است: تعاریف رفتار توهین آمیز علیه زنان، علل خشونت علیه زنان، توجیحات مربوط به خشونت علیه زنان و واکنش به خشونت علیه زنان. یافته‌ها نشان داد بیشتر مردم اندونزی در این مطالعه از وجود خشونت علیه همسران در جامعه آگاه بودند و تمایل داشتند خشونت علیه زنان را به لحاظ فیزیکی تعریف کنند. در واقع، وقتی که زنان از نقش‌های سنتی جنسیتی سرباز می‌زدند، مردان از آن به عنوان توجیهی برای کتک‌زدن آنان استفاده می‌کردند. گورکان و همکاران^۴ (2016) پژوهشی با نام «درک خشونت علیه زنان در ساخت مردسالاری» انجام دادند. آنها معتقدند خشونت علیه زنان، به طور کلی در جهان و به ویژه در ترکیه رو به افزایش است. آنها بررسی کردند که آیا زنان، شایسته این خشونت هستند یا خیر. نتایج نشان داد پاسخ این پرسش در گروه‌های کم‌درآمد، متوسط و بالا، تفاوت معنی‌داری دارد. همچنین، میان این پرسش و سطح تحصیلات، وضعیت اشتغال و منطقه مسکونی، تفاوت معنی‌داری مشاهده شد. رومرو و همکاران^۵ (2018) پژوهشی با نام «تحمیل ناآشکار خشونت علیه زنان و دختران جوان در مکزیک: 1990 تا 2015» انجام دادند. افزایش تحمیل خشونت بین فردی در زنان مکزیکی، مشکلی اجتماعی است که از آن غفلت شده است و با سایر عوامل اصلی مرگ زودرس، ناتوانی و آسیب‌های سلامتی در زنان جوان در ارتباط است. در این مقاله، پژوهشگران بر فاش کردن تحمیل خشونت در دختران و زنان جوان و پیامدهای آن در سیاست‌گذاری عمومی متمرکز شدند. آنها معتقد بودند از دست دادن سلامتی و تأثیرات اجتماعی خشونت درباره زنان جوان، نیازمند اقدامات محکم دولت و جامعه است. مؤسسات

اجتماعی» انجام داد. بیشتر دانشجویان در مرحله نخست، مخالف اجبار و زور شوهران علیه همسرشان بوده‌اند و خشونت شوهر را تأیید نکرده‌اند. بیشتر آنان در مرحله دوم نیز با لذت بردن زن از کتک خوردن مخالف بودند و اعتقاد داشتند شوهران به علت خشونت باید سرزنش و مجازات شوند. لوک و همکارانش^۱ (2007) پژوهشی به نام «بررسی نگرش‌های زوجین به عنوان فاکتورهای پیش‌بینی‌کننده خشونت شوهران علیه زنان» انجام داده‌اند. نتایج نشان داد شوهرانی که پایگاه اقتصادی-اجتماعی فروتری نسبت به همسران خود داشته‌اند، همسران خود را بیشتر اذیت و آزار کرده‌اند. همچنین نگرش‌های شوهران و خشونت آنها علیه همسرانشان با سطح نگرش همسران به برابری حقوق زن و مرد، ارتباط دارد و در زوج‌هایی که شوهران به برابری جنسیتی معتقد بودند، نسبت به زوج‌هایی که زنان چنین دیدگاهی داشتند، آمار خشونت کمتر بوده است. تاسوسی^۲ (2010) پژوهشی با نام «همسرآزاری در ساموآ» انجام داد. وی عوامل ایجادکننده ارتکاب به خشونت علیه زنان توسط همسران آنها را در شهر مدرن ساموآ بررسی کرد. وی آثاری را بررسی کرد که در همان زمان ایجاد شدند. این مطالعه نشان داد خشونت خانگی علیه زنان توسط شوهران در سراسر جهان رخ می‌دهد و میزان همسرآزاری تا حد زیادی در شرایط تاریخی خاص متفاوت است. خشونت خانگی علیه زنان نیز کاملاً در زمینه‌های مختلف، اشکال مختلفی به خود می‌گیرد. بیناهایاتی^۳ (2011) پژوهشی با نام «ادراک و نگرش به خشونت علیه همسران در جاوای غربی واقع در اندونزی» انجام داد. وی در این پژوهش، عوامل مؤثر بر ادراک و نگرش مردم اندونزی به خشونت علیه زنان را بررسی کرد. در این پژوهش، دیدگاه فمینیستی به کار رفت و فرضیه‌ها تا حدودی تأیید شد. از میان سایر متغیرها، متغیرهای نگرش به نقش‌های

¹ Luke et al.

² Tausosi

³ Binahayati

⁴ Gorgun-Baran et al.

⁵ Romero et al.

است. یافته‌ها نشان داد متغیر اقتدار و سلطهٔ مرد در خانواده، بیشترین تأثیر را در خشونت علیه زنان دارد. یزدخواستی و شیرینی (۱۳۸۷) در پژوهشی با نام «ارزش‌های پدرسالاری و خشونت علیه زنان» در پی آزمون این فرضیه بودند که خشونت علیه زنان، محصول ارزش‌های پدرسالاری و توزیع نابرابرانهٔ جنسیتی قدرت در خانواده است و زمانی اعمال می‌شود که مردان، تهدیدی علیه افکار مردانهٔ خود و ارزش‌های پدرسالاری احساس کنند. نتایج نشان داد نگرش‌ها، باورها و الگوهای فرهنگ مذکر از مهم‌ترین عوامل ساختاری زمینه‌ساز برای تقویت چرخه‌های خشونت علیه زنان است و بیشتر زنان در هنگام به چالش کشیدن رابطهٔ رئیس و مرئوسی در خانواده، دچار خشونت همسرانشان شده‌اند؛ یعنی مردان، مقاومت زنان را در برابر نگرش ابزاری به خود و نپذیرفتن محرومیت از تحصیل و اشتغال را تهدیدی برای اقتدار مردانهٔ خود تفسیر کرده و به خشونت متوسل شده‌اند. علی‌وردی‌نیا و همکاران (۱۳۸۷) در پژوهشی با نام «تحلیل اجتماعی خشونت شوهران علیه زنان: آزمون تجربی دیدگاه نظری چندگانه» دیدگاه‌های نظری پدرسالاری، یادگیری و منابع را آزمون تجربی کرده‌اند. هدف اصلی پژوهش، بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر خشونت شوهران علیه زنان در شهر تهران بوده است. متغیرهای مستقل مدل تحلیلی، که در پی تبیین متغیر وابسته (خشونت شوهران علیه زنان) بوده‌اند، شامل منابع حمایتی اجتماعی، پذیرش نقش‌های جنسیتی، قدرت زن در ساختار خانواده، خشونت‌پذیری، خشونت در خانواده خاستگاه و پایگاه اجتماعی - اقتصادی نسبی زوجین بوده است. براساس تحلیل داده‌ها، از میان شش متغیر مستقل، متغیر قدرت زن در ساختار خانواده، مهم‌ترین تبیین‌کنندهٔ خشونت شوهران علیه زنان بوده و متغیرهای خشونت در خانواده خاستگاه، خشونت‌پذیری، منابع حمایتی اجتماعی، پذیرش نقش‌های جنسیتی و پایگاه اجتماعی اقتصادی نسبی زوجین از لحاظ تبیین متغیر وابسته، به ترتیب، در رتبه‌های بعدی قرار

بهداشتی باید بر سلامت دختران و زنان جوان توجه کنند؛ زیرا نابرابری‌های جنسی، تأثیر بسزایی در زندگی آنها خواهد داشت. دختران و زنان، تقریباً از نظر جهانی، قدرت، امتیاز و فرصت کمتری نسبت به مردان دارند. احمد و همکاران^۱ (2019) پژوهشی با نام «خشونت شوهران دربارهٔ زنان در هند: تحلیل اجتماعی - زیست محیطی» انجام دادند. پژوهشگران کوشیده‌اند تجربهٔ خشونت همسران را با استفاده از چارچوبی اجتماعی - زیست محیطی توضیح دهند. آنها با استفاده از تحلیل رگرسیون چندمتغیره، ارتباط خشونت همسر و متغیرهای تبیین‌کنندهٔ سطوح مختلف زیست‌شناسی اجتماعی، از جمله متغیرهای توانمندسازی زنان را تعیین کردند. تجربهٔ خشونت همسران، به طور معناداری با بوم‌شناسی اجتماعی در چندین سطح در ارتباط بود. نتایج نشان داد در سطح فردی، تجربهٔ خشونت جسمی در میان زنان جوان‌تر بیشتر بوده است. این زنان در سنین کمتر ازدواج می‌کردند و فاصلهٔ سنی آنها با همسرشان ۳ یا ۴ سال بود و فرزندان بیشتری نیز داشتند. زنان در گروه‌های آسیب‌پذیر، با وضعیت اقتصادی ضعیف و اعضای جوامع حاشیه‌نشین، خشونت همسرانشان را بیشتر تجربه می‌کردند. اگر زنان در یک محیط زیست اجتماعی با هنجارهای اجتماعی نامطلوب زندگی کنند و ازدواج در سن کم در آنجا رواج داشته باشد، میزان زیادی از خشونت خانگی را تجربه خواهند کرد

در ایران، مطالعات زیادی دربارهٔ خشونت علیه زنان انجام شده است؛ اما سهم ناچیزی از مطالعات به نگرش به زن‌زنی اختصاص یافته است. رئیسی سرتشنیزی (۱۳۸۱) پژوهشی با نام «خشونت علیه زنان و عوامل مرتبط بر آن: مطالعهٔ موردی شهرستان شهرکرد» انجام داد. وی در این پژوهش، متغیرهایی همچون اشتغال، تحصیلات، آشنایی قبل از ازدواج، نوع ازدواج (تحمیلی، اختیاری)، اقتدار مرد در خانواده، دخالت اطرافیان در طول دوران زناشویی و تفاوت سنی را آزموده

¹ Ahmad et al.

چارچوب نظری پژوهش

در این پژوهش از نظریه فمینیسم رادیکال^۱ استفاده شده است. همه مدافعان درک فمینیستی، یک اصل اساسی را قبول دارند: اینکه جامعه با پدرسالاری ساختار یافته است. فمینیست‌ها ادعا می‌کنند که پدرسالاری را نهادهای اجتماعی و سیاسی حمایت می‌کنند. درون یک نظم اجتماعی مردسالار، مردها موقعیت ممتازشان را با سلطه خود بر زنان و انحصار خود از نهادهای اجتماعی حفظ می‌کنند. زنان در یک نظام اجتماعی نسبتاً محروم هستند که تبعیت آنها را مردان و نهادهای غالباً مردانه تضمین می‌کند و استمرار می‌بخشد. فمینیست‌ها به ریشه‌های این نابرابری برای توضیح تقسیم‌بندی جنسیتی از قدرت در جامعه معاصر، نگاهی تاریخی دارند که شامل قوانین مربوط به اموال و ارث، طلاق و حضانت فرزند و حق رأی‌دادن، تقویت امتیاز مردانه به‌طور سنتی و... است. مردسالاری، نفوذی فراگیر در شکل‌گیری و نگهداری نهادهای اصلی جامعه معاصر، مانند نظام حقوقی، بهداشت، درمان و آموزش و پرورش، در سطح کلان و خرد دارد. فمینیست‌ها ادعا می‌کنند که اساس دانش و تعریف ما از مشکلات اجتماعی، همگی در درون پارادایم پدرسالارانه ساخته شده است (Cunningham et al., 1998: 20). در جوامع پدرسالار، مردان به‌طور سنتی، اختیار فرهنگی و قانونی برای کنترل زنان دارند. این اختیار به مردان، اجازه تجاوز، کنکزدن و حتی کشتن زنان را در درون و بیرون خانواده می‌دهد؛ به‌ویژه حتی هنگامی که مردان احساس کنند که سلطه‌شان تهدید شده است (Smith, 1990). پدرسالاری، مفهومی است که بر سلطه مردان به‌طور کلی اشاره دارد. همچنین، پدرسالاری به معنای خصوصی‌ترین شکل‌ها و ساختارهای روابط قدرت در حلقه خاص خود از لحاظ تاریخی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی از دیدگاه گسترده‌تری است (Saracgil, 2005: 11; Mitchell, 2006: 58 in: Gorgun-Baran et al., 2016: 688).

داشته‌اند. علیوردی‌نیا و همکاران (۱۳۸۹) پژوهشی با نام «تبیین نگرش دانشجویان دختر نسبت به خشونت علیه زنان: آزمون تجربی دیدگاه یادگیری اجتماعی» انجام دادند. در این پژوهش، نگرش دانشجویان دختر دانشگاه مازندران به خشونت علیه زنان تبیین و بررسی شد. در این پژوهش، متغیر نگرش به خشونت علیه زنان، به‌عنوان متغیر وابسته در ارتباط با متغیرهای تشویق و تنبیه، جامعه‌پذیرشدن با نقش‌های جنسیتی، تجربه خشونت، مشاهده روابط خشونت‌آمیز والدین و تقلید از والد هم‌جنس بررسی شده است. براساس تحلیل داده‌ها، تمامی فرضیه‌های نه‌گانه پژوهش تأیید شده‌اند. از میان پنج متغیر مستقل، متغیر تجربه خشونت، مهم‌ترین متغیر پیش‌بینی‌کننده نگرش به خشونت علیه زنان بوده است.

پژوهش‌های خارجی جامعی در حوزه خشونت علیه زنان انجام شده است که هر کدام، تعاریف متفاوت و متنوعی از خشونت براساس جامعه آماری مدنظرشان ارائه می‌دهد. این مهم، نشان‌دهنده اهمیت این مسئله است. پژوهشگران از دیدگاه‌های نظری متنوعی برای تبیین این مسئله استفاده کرده‌اند. در پژوهش‌های خارجی، بسیار کم به حوزه نگرش مردان به زنزنی و سنجش نگرش‌ها به خشونت علیه زنان توجه شده است (Haj-Yahia, 2003). گفتنی است پژوهش‌ها در حوزه نگرش، در سطح توصیف و تحلیل باقی مانده‌اند و به دلالت‌های سیاستی مبتنی بر بینش نظری مدنظر در پژوهش توجه کرده‌اند. بیشتر پژوهش‌ها نشان می‌دهد خشونت مردان علیه زنان، نشان‌دهنده سلطه روزافزون مردان بر زنان و تثبیت نگرش آنها به این امر است (Nayak et al., 2003). بیشتر پژوهش‌ها درباره خشونت علیه زنان در ایران، کمی است و با روش پیمایشی انجام شده است. در پژوهش‌های داخلی، نوعی گسیختگی در نتایج پژوهش‌ها مشاهده می‌شود (علیوردی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۲۸). یکی از ضعف‌های پژوهش‌های داخلی، کمبود پژوهش در زمینه نگرش به زنزنی است.

¹ Patriarchy Theory

دوباش (1979) پدرسالاری را چنین توضیح می‌دهد: پدرسالاری از دو عنصر ساختار و عنصر ایدئولوژی تشکیل شده است. حفظ نظام سلسله‌مراتبی و تداوم قدرت و استفاده از مزیت آن، به پذیرش ایدئولوژی مردسالارانه بستگی دارد که همگان، این پذیرش را تقویت می‌کنند. این ساختار اجتماعی از نابرابری جنسیتی حمایت می‌کند و در تاریخ و سنت‌های غربی و همچنین جوامع شرقی ریشه دارد. علاوه بر این، به‌طور خاص، نقش کلیشه‌ای جنسیتی، منعکس‌کننده نگرش‌ها و انتظارات سلطه‌جویانه مردان در نهادهای اجتماعی جامعه معاصر است؛ به‌عنوان مثال، به مردان رفتارهای پرخاشگرانه آموزش داده می‌شود؛ در حالی که به زنان چنین می‌آموزند که همواره باید منفعل و مطیع باشند. این الگوهای رفتاری، در تعامل با اعضای جنس مخالف باید به کار برده شود؛ در نتیجه، این رویکرد، چنین استدلال می‌کند که علت اصلی همسرآزاری و ضرب و جرح زنان، ناشی از تبعیض جنسیتی است که متأثر از سنت دیرینه و طولانی سلطه مردان بر زنان است. دوباش و دوباش (1979, 1992) ادعا می‌کنند که خشونت علیه همسران، تابع موقعیت زنان در رابطه با مردان است. به‌طور خاص، تفاوت قدرت بین مردان و زنان، از ویژگی‌های نظام خانواده مردسالارانه است. در این رابطه، دوباش و دوباش ویژگی‌هایی را معرفی می‌کنند که پایه و اساس نظام مردسالاری است. نخست، شیوه‌هایی که در آن، روابط اجتماعی به‌طور مداوم تقویت می‌شود و کنترل در اختیار مردان است. دوم، تقدیس نظامی از روابط اجتماعی است که می‌تواند به خشونت مردان علیه زنان دامن بزند. در همین زمینه چنین نتیجه‌گیری شده است که محتوای بسیاری از روابط اجتماعی، مبتنی بر یک ایدئولوژی پایدار است که در نهادهایی همچون نهاد مذهبی، سیاسی و اقتصادی تعبیه شده است؛ به‌عنوان مثال، ایدئولوژی مردسالاری (Haj-Yahia, 2003 in: Doubash). دیدگاه پدرسالاری ادعا می‌کند که علت نهایی همسرآزاری، تبعیض جنسی است که شامل سلطه مردان بر

زنان است. در فرایند جامعه‌پذیری، والدین، رفتارهای متناسب با جنسیت فرزندان را به آنها آموزش می‌دهند؛ یعنی تهاجم برای پسران و اراده‌نداشتن برای دختران. در همان زمان، کودکان، رفتارهایی را یاد می‌گیرند که از آنها انتظار می‌رود در تعامل با جنس مخالف به کار برند (مردان مسلط و زنان مطیع). زمانی که یک زن از پذیرش قدرت شوهرش سرباز می‌زند، مرد احساس می‌کند که حق کنترل زنش را دارد. پیش‌بینی پذیر است که بعضی از مردان از خشونت به‌عنوان ابزاری برای کنترل استفاده می‌کنند که زن‌زنی، نتیجه آن است. مدافعان این دیدگاه بیان می‌کنند که:

۱- قدرت یکی از ابعاد بنیادی است که اساس روابط

زناشویی است؛

۲- وفاق جمعی درباره سلطه مردان در جامعه موجب

می‌شود تعارض در تعاملات زناشویی آشکار نشود؛

۳- روابط زناشویی مساوات‌طلبانه با خشونت‌های مکرر

سازگار نیست؛

۴- انتقال جامعه از تبعیض جنسی به ساختار اجتماعی

مساوات‌طلبانه، مسئله خشونت علیه زنان را از بین خواهد برد

(Haj-Yahia, 1991).

گیلمن به این واقعیت اشاره دارد که جهان تحت سلطه مردان است و فرهنگ، بازتاب‌دهنده کلیشه‌هایی در روابط اجتماعی است که با محوریت مردان ساخته و پرداخته شده است. گیلمن با اشاره به نقش‌های زن و مرد در فرایند توسعه تاریخی خاطرنشان می‌کند که مردان با پیروزی بر رقیب به علت ماهیت جنگیشان، پاداش می‌گیرند و این رفتار، شخصیت مردان را به یک مرد تبدیل می‌کند. وی معتقد است اساسی‌ترین محرک زنانه، اتحاد و اساسی‌ترین محرک مردانه، ویران‌کردن، پراکنده‌کردن و نابودکردن است. این رفتارها همچنین نشان‌دهنده تبعیض در نقش‌های جنسیتی است. گیلمن بیان می‌کند که فرهنگ مردمحور، تمام زمینه‌های زندگی اجتماعی را به ارزش‌های منفی و مردانه سوق می‌دهد؛

(Haj-Yahia, 1991). دانشمندان فمینیست استدلال کرده‌اند که فرهنگ و ساختار اجتماعی جامعه مردسالاری، بدرفتاری مردان با زنان را تداوم می‌بخشد و پدرسالاری، علت مستقیم خشونت علیه زنان است و در نتیجه، با نابودی این نظام، زنان از سلطه و کنترل اجتماعی مردان رها می‌شوند (Tausosi, 2010: 49). آنها معتقدند نظام پدرسالاری و نابرابری جنسیتی، تنها و یا اصلی‌ترین عامل تعیین‌کننده خشونت مردان علیه زنان است.

فرضیه‌های پژوهش

- ۱) نگرش مساعد به زن زنی، تابعی مثبت از اعتقاد به باورهای خانوادگی پدرسالاری است.
- ۲) نگرش مساعد به زن زنی، تابعی مثبت از پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی است.
- ۳) نگرش مساعد به زن زنی، تابعی مثبت از انتظارات ناشی از نقش ازدواج است.
- ۴) نگرش مساعد به زن زنی، تابعی منفی از باور به مسئولیت شوهران در قبال خشونتشان است.
- ۵) نگرش مساعد به زن زنی، تابعی مثبت از باور به مقصدانستن زن برای خشونت علیه او است.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پیمایشی است (دواس^۱، ۱۳۸۸: ۱۵). پژوهشگر در پژوهش پیمایشی با بررسی تغییرات متغیر بر حسب موردها و جست‌وجوی ویژگی‌های دیگری که به‌طور منظم با آن پیوند دارد، در پی شناخت علل پدیده‌ها برمی‌آید. به اقتضای ماهیت کار، طرح تحقیق این پیمایش از نوع مقطعی است؛ یعنی اطلاعات در مقطع زمانی خاص از نمونه جمع‌آوری شده است. گفتنی است نتایج به دست آمده از طرح مقطعی، فقط در زمان اجرای پژوهش درست است و با گذشت زمان تغییر می‌کند. با توجه به اینکه این پژوهش به

در نتیجه، مردان حق دارند هر اقدام منفی‌ای علیه زنان انجام دهند. متأسفانه، چنین رفتارهایی امری عادی تلقی می‌شود و فرهنگی که چنین رفتارهای ناهنجار را تصدیق می‌کند، به زندگی خود ادامه داده است (Gorgun-Baran et al., 2016: 688). پدرسالاری در دو سطح، خود را نشان می‌دهد: سطح خرد و کلان. سطح کلان، ساختاری است که سلطه مردان را در دستیابی و موقعیت درون نهادهای اجتماعی، اقتصادی، ساختارهای سیاسی و اجتماعی آشکار می‌کند و در سطح خرد، پدرسالاری در باورهای فردی، هنجارها، و ارزش‌هایی، خود را نشان می‌دهد که به سلطه مردان بر زنان مشروعیت می‌بخشد (Binahayati, 2011: 15). همسرآزاری نتیجه غایی پدرسالاری است. مردان هم به لحاظ مادی و هم معنوی از موقعیت فرودست زنان در جامعه سود می‌برند. خشونت، راهی برای حفظ زنان در موقعیت‌های فرودست است؛ بنابراین، فمینیست‌های رادیکال پیشنهاد می‌کنند که زنان باید برای مبارزه برای حقوق خود متحد شوند؛ به همین علت، تجربیات شخصی زنان، امری سیاسی در نظر گرفته می‌شود. هدف نهایی فمینیست‌های رادیکال، سرنگون کردن تمامی نظام‌های پدرسالاری است؛ زیرا پدرسالاری، منبع اصلی حفظ موقعیت فرودستی زنان در جامعه است (Tam, 2009: 78). ایدئولوژی مردسالاری، شامل حاکمیت و تسلط مردان بر زنان است. سلطه مرد، ساختار سلسله‌مراتبی را حمایت می‌کند که وی در آن قدرت، اقتدار و کنترل دارد و ساختار مساوات‌طلبانه در آن نادیده گرفته می‌شود. دوباش و دوباش در تحلیل خود، ایدئولوژی مردسالاری را بررسی و آن را به‌عنوان نقش‌های اجتماعی و خانگی مناسب زنان و مردان تعریف می‌کنند. مردان با نقش‌های پرخاشگر، رقابتی، حکم‌فرما و زنان با نقش‌های مطیع، مشارکتی و وابسته جامعه‌پذیر می‌شوند، این امر موجب می‌شود زنان، نقش‌های فرودست را بپذیرند. ایدئولوژی پدرسالار، این نابرابری‌ها را طبیعی و مقدس جلوه می‌دهد. این تلقی نیز به تولید خشونت توسط افراد در تمامی سلسله‌مراتب‌ها منجر می‌شود

¹ De Vaus

هر یک از طبقه‌ها، تعدادی نمونه به صورت تصادفی انتخاب می‌شود. در مجموع، ۴۲۸ نفر از دانشجویان به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند. نمونه‌گیری به این روش انجام شد که بعد از مشخص کردن تعداد دانشکده‌ها، از آن‌ها دانشجویان انتخاب شدند. در مرحله بعد، نمونه از کلیه دانشجویان پسر هر رشته، به تناسب حجمی که از دانشجویان پسر کل دانشکده (و دانشکده از دانشگاه) تحت پوشش قرار می‌دهند، مشخص شدند. واحد تحلیل در این پژوهش، فرد و تحلیل آن در سطح خرد است.

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، با توجه به سطح سنجش متغیرهای مدنظر، از تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد. در ضمن، همه مراحل پردازش داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار آماری علوم اجتماعی (SPSS) انجام شد. برای بررسی اعتبار پرسش‌نامه از روش اعتبار محتوا و برای سنجش روایی ابزار پژوهش نیز از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد.

دنبال بررسی نگرش به زن زنی است و متغیرها در سطح فردی بررسی شده‌اند، نتایج نیز در همین سطح، توصیف و تحلیل شده‌اند. پس از تبدیل مفاهیم به معرف‌ها، برای هر یک از معرف‌ها گویه‌های مناسبی تهیه و در قالب پرسش‌نامه تدوین شد؛ بنابراین، ابزار گردآوری اطلاعات، پرسش‌نامه بوده است که در آن علاوه بر پرسش‌های مربوط به متغیرهای مستقل و متغیر وابسته، پرسش‌های مربوط به متغیرهای زمینه‌ای نیز گنجانده شده است.

جمعیت پژوهش را کلیه دانشجویان پسر پردیس دانشگاه مازندران تشکیل می‌دهد. برای تعیین حجم نمونه از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای متناسب استفاده شده است. طبقات نمونه‌گیری برحسب دانشکده بوده است. در این نوع نمونه‌گیری، هر یک از اعضای جامعه تعریف شده، شانس برابر و مستقلی برای قرارگرفتن در نمونه دارند. در نمونه‌گیری طبقه‌ای، واحدهای جامعه مدنظر در طبقه‌هایی گروه‌بندی می‌شوند که از نظر صفت متغیر، همگن‌تر هستند. پس از آن، از

جدول ۱- ضرایب آلفای کرونباخ نهایی مقیاس‌ها

Table 10- Coefficients of the effect of attitude towards women with four dimensions

ردیف	متغیر	تعداد گویه	آلفای کرونباخ
۱	میزان اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران	۱۰	۰/۷۲
۲	میزان پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی	۱۵	۰/۷۵
۳	انتظارات ناشی از نقش ازدواج	۱۱	۰/۷۹
۴	میزان باور به مسئول بودن شوهر در قبال خشونت	۵	۰/۷۸
۵	میزان باور به مقصدانستن زن برای خشونت علیه او	۴	۰/۸۵
۶	نوع نگرش به زن‌زنی	۲۴	۰/۷۶

تصریح مفاهیم و سنجش متغیرها

الف) متغیرهای مستقل

۱) اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران^۱: همسرآزاری، نتیجه نظم اجتماعی سنتی مردسالارانه و ساختار خانواده پدرسالار است که از ایدئولوژی پدرسالاری حمایت می‌کند

(Sirisunyaluck, 2004: 16). باورهای پدرسالاری شوهران به مجموعه‌ای از باورها گفته می‌شود که قدرت و اقتدار مردان در ازدواج را بر زنان مشروعیت می‌بخشد (Smith, 1990: 263). هنجارها و باورهای پدرسالارانه، مرد و زن را در نقش مخصوص به خودشان جامعه‌پذیر می‌کند (Sirisunyaluck, 2004: 18). مقیاس‌های این متغیر با استفاده از پژوهش‌های

¹ Husband patriarchal beliefs

پیشین اسمیت (1990) و باتس و همکاران (2003) تنظیم شده است.

جدول ۲- اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران

Table 2- Husband patriarchal beliefs

متغیر	گویه‌ها
اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران	مرد حق دارد تصمیم بگیرد که آیا همسر او می‌تواند بیرون از خانه کار کند یا خیر (Smith, 1990).
	مرد حق دارد تصمیم بگیرد که آیا همسرش می‌تواند از خانه بیرون برود یا خیر (Smith, 1990).
	برای مردان مهم است نشان دهند که رئیس خانه هستند (Smith, 1990).
	مرد حق داشتن رابطه جنسی را هر زمانی که بخواهد، دارد؛ اگرچه همسرش نخواهد (Smith, 1990).
	والدین باید دختران خود را همانند پسران خود برای کسب استقلال تشویق کنند (Bates et al., 2003).
	مادران باید دختران خود را همانند پسران خود برای دستیابی به یک حرفه تشویق کنند (Bates et al., 2003).
	به نظر من، مرد باید هزینه زندگی را پرداخت کند و زن از خانه و خانواده مراقبت کند (Bates et al., 2003).
	اگر زن و شوهر، هر دو، تمام وقت کار کنند، باید برای انجام دادن کارهای خانه به‌طور یکسان سهم باشند (Bates et al., 2003).
اگر زنی خواهان پیشرفت باشد، شوهرش باید او را برای دستیابی به یک حرفه تشویق کند (Bates et al., 2003).	
مردان به‌طور طبیعی، نسبت به زنان، رهبران بهتری در خانواده هستند (Bates et al., 2003).	

۲) پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی^۱: پذیرش کلیشه‌های جنسیتی، آن دسته افکار قالبی است که ویژگی‌هایی مانند منفعل بودن، زیر سلطه بودن، ضعیف بودن، وابسته به مرد بودن، احساساتی بودن و... را به زنان نسبت می‌دهد و در مقابل، ویژگی‌هایی همچون فاعل بودن، تسلط داشتن، قوی بودن، مستقل بودن، عقلانیت و... را به جنس مرد نسبت می‌دهد (احمدی، ۱۳۸۴: ۲۲۸). کلیشه‌ها صفات خاصی را به مردان و زنان نسبت می‌دهد که وجود نوعی تبعیض و نابرابری در آن آشکار است و سبب بروز تفاوت‌ها و تبعیض‌هایی در انتظارات نقش‌ها می‌شود. کلیشه‌ها الزاماً منعکس‌کننده واقعیت نیستند؛ بلکه معرف باورهای مشترک درباره چگونگی افراد محسوب می‌شود (گولومبوک و فی روش، ۱۳۸۲: ۲۶). مقیاس‌های این متغیر را سیریسون یالوک^۲ (2004)، بارت^۳ (1980)، باتس و همکاران^۴ (2003) ساخته‌اند.

۳) انتظارات ناشی از نقش ازدواج^۵: انتظارات ناشی از نقش ازدواج، شامل شکل سنتی و برابری‌خواه یا مساوات‌طلبانه است. در شکل سنتی، زن و شوهر موافقت که شوهر، اقتدار بیشتری دارد و رئیس خانواده است و از زنان انتظار می‌رود که مسئولیت نگهداری از خانه و فرزند را بر عهده گیرند؛ در حالی که در شکل مساوات‌طلبانه، زن و شوهر، قدرت و اقتدار برابر دارند و مسئولیت‌هایشان را به گونه‌ای برابر و بدون در نظر گرفتن نقش جنسیتی انجام می‌دهند (Markwart, 1999: 12-13).

¹ Accept the sex-role Stereotyping

² Sirisunyaluck

³ Burt

⁴ Bates et al.

⁵ Marriage role expectation

جدول ۳- پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی

Table 3- Accept the sex-role Stereotyping

متغیر	گویه‌ها
قبول کلیشه‌های نقش جنسیتی	جای زن در خانه است (Sirisunyaluck, 2004).
	کار مهم زن، نگهداری از شوهرش است (Sirisunyaluck, 2004).
	نگهداری از فرزندان بر عهده مادرشان است (Sirisunyaluck, 2004).
	زمانی که شغل زن برای شوهرش خوشایند نباشد، باید رهاش کند (Sirisunyaluck, 2004).
	زمانی که کارکردن مادر برای فرزندانش مشکل ایجاد کند، باید کارش را رها کند (Sirisunyaluck, 2004).
	تلاش برای رسیدن به موفقیت شغلی برای زنان، به اندازه مردان نیاز نیست (Sirisunyaluck, 2004).
	کارکردن، مهم‌ترین مسئولیت مرد است (Sirisunyaluck, 2004).
	مرد باید رئیس خانه باشد (Sirisunyaluck, 2004).
	حمایت مالی از خانواده باید بر عهده مرد باشد (Sirisunyaluck, 2004).
	یک شوهر بیشتر از همسرش، حق وضع قوانین مربوط به تربیت فرزندان را دارد (Sirisunyaluck, 2004).
	زنی که نمی‌خواهد ازدواج کند و تشکیل خانواده دهد، مشکل دارد (Burt, 1980).
	پذیرفتنی است که هر زنی حرفه‌ای داشته باشد؛ اما ازدواج باید در اولویت قرار گیرد (Burt, 1980).
کار تمام وقت برای مادری که کوچک‌ترین فرزندش کمتر از پنج سال سن دارد، مطلوب است (Bates et al., 2003).	
کودکان پیش‌دبستانی از شاغل بودن مادرانشان رنج می‌برند. (Bates et al., 2003)	
اشتغال تمام وقت مادر برای کودکان خردسال، سخت و دشوار است (Bates et al., 2003).	

جدول ۴- انتظارات ناشی از نقش ازدواج (Markwart, 1999)

Table 4- Marriage role expectation

متغیر	گویه‌ها
انتظارات ناشی از نقش ازدواج	در صورتی که نظر زن و شوهر درباره محل سکونت مختلف باشد، تصمیم نهایی را مرد خواهد گرفت.
	نظر زنان در مسائل مالی، به اندازه نظر مردان مهم است.
	چندان خوشایند نیست که زن، تحصیلات بیشتر از شوهرش داشته باشد.
	اگر زن و شوهر قبل از رفتن به دانشگاه ازدواج کنند، باید بیشترین تلاش را برای کسب مدرک دانشگاهی بکنند.
	بعد از ازدواج، زن باید درسش را رها کند و به خانه‌داری بپردازد.
	اگر زن و شوهر، تحصیلات بیشتر از پیش‌دانشگاهی داشته باشند، خانواده‌ای موفق خواهند داشت.
	همه تصمیم‌ها درباره مسائل مالی خانواده بر عهده مرد است.
	مرد باید در کارهای منزل به همسرش کمک کند.
	زن و شوهر باید از قدرت تصمیم‌گیری یکسانی در خانواده برخوردار باشند.
	مسئولیت فرزند پسر بر عهده پدر و مسئولیت فرزند دختر بر عهده مادر است.
زن و شوهر در انجام دادن کارهای خانه و بیرون با یکدیگر سهیم هستند.	

شوهران در قبال خشونت از ۵ گویه استفاده شده است (Haj-
Yahia, 2003).

(۱) باور به مسئول بودن شوهران در قبال خشونتشان^۱:
برای سنجش و اندازه‌گیری مفهوم باور به مسئول بودن

¹ Holding husbands responsible for their violence

ساندرز و همکاران^۳ (۱۹۸۷) است. ابعاد این متغیر عبارتند از: توجیه زن‌زنی^۴، زنان از کتک‌خوردن سود می‌برند^۵، کمک به زنانی که کتک می‌خورند^۶ و فرد متخلف باید تنبیه شود^۷.

یافته‌های پژوهش

با استفاده از آماره‌های توصیفی، دانشکده اقتصاد با ۲۰/۶ درصد، بیشترین میزان فراوانی پاسخگویان را به خود اختصاص داده است. ۸۹/۷ درصد پاسخگویان در مقطع تحصیلی کارشناسی مشغول به تحصیل هستند. ۶۵ درصد از پاسخگویان در دوره روزانه تحصیل می‌کنند. معدل بیشتر پاسخگویان بین ۱۶-۱۴ قرار دارد. ۶۵/۹ درصد از پاسخگویان در سنین ۲۴-۲۱ سال قرار داشتند. ۹۰/۹ درصد از پاسخگویان را افراد مجرد تشکیل می‌دادند. ۷۷/۱ درصد از پاسخگویان، محل سکونت والدینشان، شهر بوده است. ۴۲/۳ درصد از پاسخگویان، نزد خانواده زندگی می‌کنند.

جدول ۵- باور به مسئول بودن شوهران در قبال خشونتشان

Table 5- Holding husbands responsible for their violence

متغیر	گویه‌ها
مسئول بودن شوهران در قبال خشونتشان	در همه موارد، شوهر مسئول رفتار خشن خود است.
	شوهران مسئول رفتار خشن خود نیستند؛ زیرا آنها اغلب در خانه و محل کار تحت فشار هستند.
	مردان چون خودشان را کنترل نمی‌کنند، مسئول رفتار خشن خود نسبت به زنان‌شان هستند.
	کتک‌زدن زن توسط شوهرش نتیجه آن است که زن، او را به این کار وادار می‌سازد.
	نباید مردان را مسئول رفتار خشونت‌آمیزشان دانست؛ بلکه باید آنها را درک کرد.

(۲) باور به مقصردانستن زن برای خشونت علیه او^۱: برای سنجش و اندازه‌گیری مفهوم باور به مقصردانستن زن برای خشونت علیه او از ۴ گویه استفاده شده است. مقیاس‌های این متغیر را حاج یحیی (۲۰۰۳) ساخته است.

جدول ۶- باور به مقصردانستن زن برای خشونت علیه او

Table 6- Blaming the wife for violence against her

متغیر	گویه‌ها
باور به مقصردانستن همسر برای خشونت علیه او	خشونت شوهر به علت رفتار اشتباه زن است.
	نحوه سلوک و رفتار زن با شوهرش، باعث می‌شود شوهرش او را کتک بزند.
	رفتار تحریک‌کننده زن، باعث می‌شود شوهرش او را کتک بزند.
	طرز مراقبت زن از فرزندان، باعث می‌شود شوهرش او را کتک بزند.

ب) متغیر وابسته

نگرش به زن‌زنی^۲: مفهوم نگرش در روان‌شناسی اجتماعی، بسیار مهم است. نگرش بر شناخت و رفتار افراد تأثیر می‌گذارد (Binahayati, 2011: 20). مقیاس کوتاه‌شده ۲۴ جمله‌ای نگرش به زن‌زنی در این پژوهش، مبتنی بر مقیاس

³ Saunders et al

⁴ Justifying wife beating

⁵ Wives Gain from Beatings

⁶ Help Should Be Given

⁷ Offender Should Be Punished

¹ Blaming the wife for violence against her

² Attitudes toward wife beating

جدول ۷- نگرش به زن‌زنی (Saunders et al., 1987)

Table 7- Attitudes toward wife beating

ردیف	گویه‌ها
۱	حتی اگر زن به قول و قرارهایش با همسرش پایبند نبوده باشد، مرد حق کتک‌زدن زن را ندارد.
۲	حتی اگر زنی، مردانگی شوهرش را به چالش بکشد، مرد حق کتک‌زدن زن را ندارد.
۳	حتی اگر زنی نقاط ضعف شوهرش را به او یادآوری کند، مرد حق کتک‌زدن زن را ندارد.
۴	اگر زنی به شوهرش دروغ بگوید، مرد حق ندارد که همسرش را کتک بزند.
۵	گاهی اوقات برای مرد خوشایند است که زنش را کتک بزند.
۶	گاهی اوقات خشونت مرد به زنش موجب حفظ ازدواج می‌شود.
۷	برای مرد هیچ بهانه‌ای برای کتک‌زدن زنش وجود ندارد.
۸	اگر زنی از رابطه جنسی با شوهرش امتناع کند، مرد حق کتک‌زدن زن را دارد.
۹	تا حدودی، کتک‌خوردن زن، به مقصربودن خود زن برمی‌گردد.
۱۰	زنان با ادامه‌ندادن جروبحث می‌توانند از کتک‌خوردن توسط شوهران خود جلوگیری کنند.
۱۱	زنانی که توسط شوهرانشان کتک می‌خورند، خودشان مقصر هستند.
۱۲	زنان کتک‌خورده، از این مسئله به‌عنوان راهی برای جلب توجه همسر خود استفاده می‌کنند.
۱۳	زنانی که توسط شوهرانشان کتک می‌خورند، به‌علت رفتارهایی است که در هفته‌های قبل داشته‌اند.
۱۴	بیشتر زنان تمایل دارند کتک‌خوردنشانشان توسط شوهر، مخفیانه انجام شود، نه در ملا عام.
۱۵	زنان برای دریافت حس همدردی از دیگران، به کتک‌خوردن از سوی شوهرانشان تمایل دارند.
۱۶	اگر مردی، همسرش را کتک بزند و او را آزار و اذیت کند، بهتر است دخالت نکنیم.
۱۷	اگر مردی، همسرش را کتک بزند، باید به پلیس خبر داد.
۱۸	سازمان‌های دولتی باید اولویت بیشتری به زن‌زنی به‌عنوان یک مشکل اجتماعی بدهند.
۱۹	سازمان‌های اجتماعی برای کمک به زنانی که از شوهرانشان کتک می‌خورند، باید بیشتر فعال باشند.
۲۰	قانون باید از زنانی که از شوهرانشان کتک می‌خورند، حمایت کند.
۲۱	اگر مردی زنش را کتک بزند، زن باید بلافاصله از او طلاق بگیرد.
۲۲	بهترین راه برای مقابله با کتک‌خوردن زنان، دستگیری شوهر است.
۲۳	اگر مردی زنش را بزند، زن باید خانه را ترک کند.
۲۴	شوهرانی که زنانشان را می‌زنند، مسئول بدرفتاری خود هستند؛ چون به انجام‌دادن آن تمایل دارند.

جدول ۸- توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب نوع نگرش به زن‌زنی

Table 8- Frequency distribution of respondents according to the type of attitudes toward wife beating

درصد	تعداد	نوع نگرش به زن‌زنی
۱۳/۸	۵۹	منفی
۸۰/۱	۳۴۳	میانه
۶/۱	۲۶	مثبت
۱۰۰	۴۲۸	کل

به داده‌های جدول مذکور، مشاهده می‌شود که ۸۰/۱ درصد (۳۴۳ نفر) نگرش میانه به خشونت، ۱۳/۸ درصد (۵۹ نفر)

جدول شماره ۸ نشان‌دهنده توزیع فراوانی پاسخگویان برحسب گویه‌های مربوط به نگرش به زن‌زنی است. با توجه

نگرش منفی به خشونت و ۶/۱ درصد (۲۶ نفر) نگرش مثبت نسبت به خشونت دارند.

رگرسیون چندگانه برای تبیین متغیر وابسته

یافته‌های جدول شماره ۹، نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه برای تبیین نگرش به زنزنی را براساس روش جبری نشان می‌دهد. براساس جدول مذکور، همبستگی چندگانه معادل ۰/۷۶ است و نشان می‌دهد پنج متغیر اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران، پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی، انتظارات ناشی از نقش ازدواج، باور به مسئول بودن شوهران در قبال خشونتشان، باور به مقصردانستن زن برای خشونت

علیه او، به‌طور هم‌زمان ۰/۷۶ با نگرش به زنزنی، همبستگی دارد. ضریب تعیین، معادل ۰/۵۷ است؛ یعنی ۰/۵۷ از تغییرات نگرش به زنزنی در میان دانشجویان با متغیرهای پنج‌گانه مذکور توضیح داده می‌شود و ۰/۴۳ باقیمانده، متعلق به عوامل دیگری است که خارج از این بررسی است. نسبت F مشاهده‌شده مبنی بر آزمون معنی‌داری ضریب تعدیل، معادل ۱۱۱۵/۱۸۶ است که به لحاظ آماری، کاملاً معنی‌دار است (Sig=۰/۰۰۰). داده‌های جدول شماره ۹ نشان می‌دهد در این پژوهش، هیچ هم‌پوشانی میان متغیرهای مستقل وجود ندارد؛ زیرا مقدار تورم واریانس، کمتر از ۱۰ و مقدار حداقل تحمل، بیشتر از ۰/۱ است.

جدول ۹- ضرایب تأثیر نگرش به زنزنی

Table 9- Coefficients of the effect of attitudes toward women

متغیرها	b	Beta	t	Sig	مرتبه ^۶	تفکیکی ^۶	همبستگی ^۲	هم‌خطی ^۱
میزان اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران	۱۶۴/۰	۰۹/۰	۲۴/۲	۰۰۰/۰	۴۵۲/۰	۱۰۹/۰	۴۲۲/۰	۸۶۳/۰
میزان پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی	۵۹/۱	۴۵/۰	۳۳/۱۳	۰۰۰/۰	۶۱۲/۰	۵۴۵/۰	۴۲۲/۰	۶۲۱/۰
میزان انتظارات ناشی از نقش ازدواج	۳۷۴/۰	۱۸/۰	۱۶/۴	۰۰۰/۰	۵۶۴/۰	۱۹۹/۰	۱۳۲/۰	۵/۰
میزان باور به مسئول بودن شوهران در قبال خشونتشان	۳۰۸/۰-	۱/۰-	۱۷/۲	۰۳/۰	۴۸۹/۰	۱۰۵/۰	۰۶۹/۰	۴۷۶/۰
میزان باور به مقصردانستن زن برای خشونت علیه او	۵۴۲/۰	۲۰۱/۰	۲۹/۴	۰۰۰/۰	۵۱۴/۰	۲۰۵/۰	۱۳۶/۰	۴۵۹/۰
ضریب همبستگی چندگانه	۰/۷۶	ضریب تعیین	۰/۵۷	ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۵۲	F	۱۱۵/۱۸۶	سطح معنی‌داری
								۰/۰۰۰

¹ Collinearity

² Correlation

³ Vif

⁴ Tolerance

⁵ Part Correlation Coefficient

⁶ Partial Correlation Coefficient

⁷ Ziro Order

جدول ۱۰- ضرایب تأثیر نگرش به زن‌زنی با ابعاد چهارگانه

Table 10- Coefficients of the effect of attitude towards women with four dimensions

نگرش به زن‌زنی		فرد متخلف باید تنبیه شود		کمک به زنانی که کتک می‌خورند		زنان از کتک‌خوردن سود می‌برند		توجیه کتک‌زدن زن		متغیرها
Sig	Beta	Sig	Beta	Sig	Beta	Sig	Beta	Sig	Beta	
۰/۰۰۰	۰/۰۹	۰/۸	۰/۰۱۴	۰/۰۹۲	۰/۰۶۷	۰/۴۸	۰/۰۳۱	۰/۰۰۰	۰/۲۲	اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران
۰/۰۰۰	۰/۴۵	۰/۰۰۰	۰/۳۳	۰/۰۰۰	۰/۷۸	۰/۱۶۹	-۰/۰۵۲	۰/۹۸۱	۰/۰۰۱	پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی
۰/۰۰۰	۰/۱۸	۰/۱۲۵	۰/۰۹۶	۰/۴۰۶	۰/۰۳۷	۰/۰۰۱	۰/۱۷	۰/۰۰۲	۰/۱۶	انتظارات ناشی از نقش ازدواج
۰/۰۰۰	-۰/۱	۰/۰۰۴	-۰/۱۸۴	۰/۷۲	-۰/۰۱۶	۰/۰۰۰	-۰/۲۳	-۰/۰۱۶	-۰/۱۲۷	باور به مسئول‌بودن شوهران در قبال خشونتشان
۰/۰۰۰	۰/۲۰۱	۰/۰۲۸	۰/۱۴۴	۰/۰۲۳	۰/۱۰۵	۰/۰۰۰	۰/۳۸	۰/۰۰۰	۰/۳۰۸	باور به مقصدانستن زن برای خشونت علیه او
	۰/۰۰۰		۰/۰۰۰		۰/۰۰۰		۰/۰۰۰		۰/۰۰۰	سطح معنی‌داری
	۰/۵۷		۰/۱۷		۰/۵۹		۰/۴۷		۰/۴۵	ضریب تعیین

دیرینه دارد؛ اما توجه به آن به‌عنوان مسئله‌ای اجتماعی، مقوله‌ای جدید است. خشونت علیه زنان، همواره در بخش بزرگی از تاریخ بشری به‌عنوان یک شیوه مشروع سلطه مردانه وجود داشته است؛ یعنی نوعی کنترل اجتماعی که به‌طور مستقیم از ساخت مردسالارانه جوامع برمی‌خیزد. اگرچه امروزه به‌لحاظ اجتماعی، در بسیاری از جوامع، نوعاً خشونت علیه زنان، قبیح شمرده می‌شود، با توجه به زمینه‌های تاریخی و سنتی آن، هنوز مشروعیت ایدئولوژیکی و ساختاری دارد و نهادینه شده است. پیامدهای اجتماعی و روانی خشونت علیه زنان، بسیار سهمگین است. نتایج پژوهش‌های زیادی نشان داده است خشونت مبتنی بر جنسیت، عامل اختلال‌های چندگانه جسمی، روحی، روانی و... است که بر زنان اثر می‌گذارد (Lane: 2016) به نقل از همت‌پور و همکاران، ۱۳۹۶). در تحلیل خشونت علیه زنان، نگرش، عنصر مهمی به‌شمار می‌رود که رفتار را هدایت می‌کند؛ بنابراین، آگاهی از نگرش

جدول شماره ۱۰، ضرایب تأثیر متغیر نگرش به زن‌زنی و ابعاد چهارگانه آن را نشان می‌دهد. بیشترین ضریب تعیین از میان ابعاد چهارگانه نگرش به زن‌زنی، مربوط به بعد کمک به زنانی است که کتک می‌خورند، با میزان ضریب تعیین ۰/۵۹ و کمترین آن نیز مربوط به بعد فرد متخلف باید تنبیه شود، با ضریب تعیین ۰/۱۷ است؛ یعنی متغیرهای پژوهش، درباره بعد کمک به زنانی که کتک می‌خورند، بیشترین توضیح را می‌دهد و کمترین میزان توضیح تغییرات متغیرهای پژوهش نیز مربوط به بعد فرد متخلف باید تنبیه شود، است. همچنین، این جدول نشان می‌دهد متغیر باور به مقصدانستن زن برای خشونت علیه او، در تمامی ابعاد چهارگانه متغیر نگرش به زن‌زنی، معنی‌دار است.

نتیجه

خشونت مردان علیه زنان، پدیده جدیدی نیست و قدمتی

به ما کمک می‌کند رفتار اشخاص را پیش‌بینی کنیم. پژوهشگران معتقدند نگرش‌ها و باورهایی که پایگاه و قدرت مردانه را تقویت می‌کنند، می‌توانند علتی برای اعمال خشونت مردان علیه زنان باشند و فرهنگ، این نگرش‌ها و باورها را شکل می‌دهد (Flood and Pease: 2009). به نقل از اسماعیلی و همکاران، (۱۳۹۷). عمده مطالعات پیشین نشان می‌دهد خشونت مردان علیه زنان، ناشی از سلطه مردان بر زنان و تثبیت نگرش آنها به ایده‌های مردسالارانه است. خشونت علیه زنان، نتیجه پدرسالاری و سلطه مردان در محیط‌های عمومی و خصوصی است. در واقع، نگرش‌ها و باورهای مردسالارانه، یکی از علل اساسی خشونت علیه زنان است. از این لحاظ، پژوهش حاضر و مطالعات پیشین، همسو با هم هستند.

فمینیست‌های رادیکال، ریشه‌های خشونت علیه زنان را خواه در سطح کلان و خواه در سطح خرد، مانند خانواده در ساختار نابرابر جامعه می‌دانند و معتقدند پدرسالاری، عامل عمده حاکمیت و ستم مردان علیه زنان است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، متغیرهای مستقل اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران، پذیرش کلیشه‌های نقش جنسی، انتظارات ناشی از نقش ازدواج، باور به مسئول بودن شوهر در قبال خشونتشان، باور به مقصربودن زن، برای تبیین متغیر نوع نگرش دانشجویان پسر دانشگاه مازندران به زن‌زنی، به‌عنوان متغیر وابسته بررسی شد.

فرضیه‌ای که رابطه مستقیم و معنی‌داری را بین اعتقاد به باورهای پدرسالاری شوهران و نوع نگرش به زن‌زنی پیش‌بینی کرده بود، تأیید شد؛ یعنی با افزایش اعتقاد به باورهای پدرسالاری، نگرش مثبت و پدرسالارانه دانشجویان پسر به زن‌زنی نیز افزایش می‌یابد. این یافته، مطابق با نتایج پژوهش‌های اسمیت (1990) و باتس و همکاران (2003) بوده است. آزمون این فرضیه نشان داد مردانی که بیشتر به باورهای پدرسالاری، پایبند باشند، نگرش شدید و مثبت‌تری به زن‌زنی

خواهند داشت؛ یعنی هرچه اعتقاد به باورهای پدرسالاری بیشتر باشد، نگرش مثبت به زن‌زنی نیز بیشتر می‌شود و هرچه اعتقاد به باورهای پدرسالاری کمتر باشد، نگرش منفی دانشجویان پسر به زن‌زنی تشدید می‌شود. براساس دیدگاه پدرسالاری، قدرت مردان به علت موقعیت برتری که در اجتماع دارند، وسیله‌ای است که زنان با آن کنترل می‌شوند. مردان، قانونگذاران سنتی و صاحبان دارایی هستند که مشارکت زنان را نادیده گرفته و بدرفتاری‌های خود را به زنان برای تثبیت، تداوم و حفظ کنترلشان توجیه کرده‌اند؛ بنابراین، قدرت و کنترل، عناصری کلیدی هستند که تابعیت را در زنان جامعه پایه‌گذاری می‌کنند و وضعیت نابرابری جنسیتی موجود را مشروعیت می‌بخشند. براساس چنین نگرش و انتظارات فرهنگی، مردان به‌طور سنتی، قدرت بیشتری نسبت به زنان دارند. اگرچه زنان، معمولاً با نفوذ و ترغیب می‌توانند اعمال قدرت کنند، مردان نیز می‌توانند با خشونت، اجبار و تهدید، زنان را تحت کنترل در آورند. براساس نظریه پدرسالاری، پایه و اساس نظام مردسالاری، شیوه‌هایی است که در آن، روابط اجتماعی به‌طور مداوم تقویت می‌شود و مردان به‌عنوان جنس مسلط، سیطره، نفوذ و کنترلشان را بر زنان تداوم می‌بخشند. تفاوت قدرت مردان و زنان، از ویژگی‌های نظام خانواده پدرسالار است. منظور از پدرسالاری، یک سیستم اجتماعی است که مردان خانواده، دارایی و سایر منابع اقتصادی را کنترل می‌کنند و تصمیم‌گیرندگان اصلی هستند. این باور که مردان، برتر از زنان هستند و زنان باید در کنترل مردان باشند و بخشی از دارایی مردان به محسوب می‌شوند، در این نظام اجتماعی ریشه دارد.

همچنین فرضیه‌ای که مبنی بر وجود رابطه مستقیم و معنادار بین پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی و نوع نگرش به زن‌زنی بوده است، تأیید شد، یعنی هرچه میزان پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی افزایش پیدا کند، نگرش مثبت

بر همین مبنا، هم برنامه‌های تلویزیونی و هم متن‌های روخوانی در مدارس، هر دو، محل ارائه الگوهای نقشی مناسب است. پسران و دخترانی که از این نقش‌ها پیروی نکنند، با تمسخر و سرزنش بزرگسالان و حتی همسالان خود روبرو می‌شوند (آبوت و همکاران، ۱۳۸۷). نقش‌های جنسیتی از روابط زنانه-مردانه تأثیر می‌گیرند و کلیشه‌های جنسیتی، موجب خشونت شوهران علیه زنان می‌شود و نظام پدرسالارانه، انتظارات جنسیتی را برای مشروع کردن نظم اجتماعی پدرسالارانه به کار می‌بندد.

فرضیه‌ای که مبنی بر وجود رابطه مستقیم و معنادار انتظارات ناشی از نقش ازدواج و نوع نگرش دانشجویان پسر به زن زنی بوده است، تأیید شده است؛ یعنی هرچه انتظارات نابرابر و سنتی ناشی از نقش ازدواج افزایش یابد، نگرش مثبت دانشجویان پسر دانشگاه مازندران به زن زنی افزایش می‌یابد. این یافته مطابق با نتایج پژوهش‌های دان (1960) و مارک وارت (1999) بوده است. نتایج نشان داد مردانی که انتظارات سنتی از نقش ازدواج داشته‌اند، نگرش پدرسالارانه و مثبت به زن زنی داشته‌اند و مردانی که انتظارات برابری‌خواهانه‌ای از ازدواج داشته‌اند، نگرش منفی به زن زنی داشته‌اند؛ به عبارتی، انتظارات ناشی از ازدواج نیز عامل دیگری بود که بیشتر مردان تمایل داشتند به سبب آن، اعمال خشونت کنند. ساختار پدرسالارانه، با خود الگوهایی از ذهنیت، قضاوت، ارزش و هنجار و رفتار را به وجود می‌آورد، انتقال می‌دهد و این امر را نهادینه می‌کند که فرمان‌دادن و درجاتی از خشونت، طبیعی و متعارف تلقی می‌شود و از زن، فرمان‌بردن و تمکین انتظار می‌رود. از زنان انتظار می‌رود وابستگی خود را به شوهرانشان حفظ، از آنان اطاعت و انتظاراتشان را برآورده کنند. علاوه بر این، همچنان وظیفه مراقبت از فرزندان و حفاظت از خانواده را نیز بر عهده گیرند (Haj-Yahia, 2003). ازدواج، نهادی است که انقیاد مستمر زنان

دانشجویان پسر نیز به زن زنی افزایش می‌یابد. این یافته مطابق با نتایج پژوهش‌های سیریسون یالوک (2004)، بارت (1980) و باتس و همکاران (2003) بوده است. نتایج بررسی نشان داد مردانی که کلیشه‌های نقش جنسیتی را بیشتر پذیرفته‌اند، نگرش مثبت و پدرسالارانه‌ای به زن زنی داشته‌اند و مردانی که کلیشه‌های نقش جنسیتی را کمتر پذیرفته‌اند، نگرش منفی به زن زنی داشته‌اند. مردان و زنان در بیشتر فرهنگ‌ها، نقش‌های متفاوت دارند. نقش مردان در پیشبرد اهداف خود و چیرگی بر محیط و نقش زنان در از خود گذشتگی برای رفاه دیگران غالب است. نقش پذیرش کلیشه‌ای جنسیتی به طور خاص، منعکس‌کننده نگرش‌ها و انتظارات سلطه‌جویانه و غالب مردان در نهادهای اجتماعی جامعه است؛ به عنوان مثال، به مردان، رفتارهای پرخاشگرانه آموزش داده می‌شود؛ در حالی که به زنان چنین می‌آموزند که همواره باید منفعل و مطیع باشند. نظریه فمینیسم رادیکال، چنین استدلال می‌کند که علت نهایی سوء استفاده از همسر و ضرب و جرح وی، تبعیض جنسیتی است که خود متأثر از سنت دیرین و طولانی سلطه مردان بر زنان است (Haj-Yahia, 2003). خشونت در خانواده‌هایی بیشتر امکان بروز دارد که در اعمال نقش‌های جنسیتی و نظم سنتی، اختلالی رخ دهد. فمینیست‌های رادیکال معتقدند جنسیت، دست‌پرورده اجتماع است؛ نقش‌هایی که مرد و زن در جامعه دارند، محصول جبری طبیعت آنها نیست. اینکه جنس، مبنای زیست‌شناختی دارد؛ یعنی در تفاوت پیکر پسر و دختر، تردیدی وجود ندارد؛ اما مهم، شیوه تربیت پسران و دختران است که چه رفتاری را متناسب با جنسیت خود بدانند و چه رفتاری را با ارزش تلقی کنند؛ یعنی برخورد والدین، معلمان و به طور کلی، جامعه با پسران و دختران متفاوت است و از آنان رفتارهای متفاوتی را انتظار دارد. این انتظار متفاوت از رفتار دختر و پسر را بزرگسالانی که با آنها برخورد می‌کنند و نهادهایی که به آنها تعلق دارند، حمایت و تشویق می‌کنند.

نقش‌های جنسیتی در خانواده و جامعه بزرگ‌تر نسبت داد. بدون توجه به تغییرات اخیر، این فرهنگ همچنان تداوم دارد و به برتری و سلطه شوهر بر همسر و مطیع‌بودن زن معتقد است. ارزش‌های رایج جامعه، برای زنان، مطیع و فرمان‌بردار بودن، منفعل بودن و زیردستی و برای مردان، بالادستی، فرمانداری بودن و اقتدار و اعمال خشونت را مناسب می‌داند. به مردان، حق استفاده از خشونت به‌عنوان یک ابزار اعمال قدرت و کنترل داده شده است؛ اما زنانی که در مقابل این خشونت‌ها واکنش نشان دهند یا از خواسته‌های نظام مردسالاری سرپیچی کنند و به آنها واکنش نشان دهند، جامعه مردسالار به شدت، آنها را سرکوب می‌کند و درباره آنها رفتارهای خشونت‌آمیز اعمال می‌شود. مردسالاری فقط در محدوده خصوصی خانواده باقی نمی‌ماند؛ بلکه به‌عنوان نظامی خانوادگی - اجتماعی، ایدئولوژیکی و سیاسی معرفی می‌شود که در آن، مردان با به‌کارگیری زور و فشار مستقیم یا با سنت‌ها، قانون و زبان، آداب و رسوم، آداب معاشرت، آموزش و تقسیم کار مشخص می‌کنند که سهم زنان در جامعه چیست و به انجام دادن چه فعالیت‌هایی مجاز هستند و از چه فعالیت‌هایی باید دوری کنند. خشونت مردان به‌عنوان سازوکاری در نظر گرفته می‌شود که در آن، مردان خواه به‌عنوان یک گروه و خواه به‌عنوان مردان منفرد، در ساختار جامعه و خانواده بر زنان نظارت می‌کنند و بدین طریق، فرادستی خود را بر زنان حفظ می‌کنند؛ در نتیجه، زن‌زنی را نباید فقط نتیجه فرودستی زنان در جامعه در نظر گرفت؛ بلکه باید به سهم اعمال خشونت در حفظ و بقای ساختاری که فرودستی را به وجود آورده است نیز توجه داشت. فرهنگ و ساختار اجتماعی جامعه مردسالاری، بدرفتاری مردان با زنان را تداوم می‌بخشد و پدرسالاری، علت مستقیم زن‌زنی است. دستاورد نظری این پژوهش، به‌کاربست نظریه فمینیسم رادیکال در بررسی نگرش دانشجویان پسر به زن‌زنی مربوط

را به لحاظ اقتصادی، مالی، حقوقی - سیاسی و عاطفی تضمین می‌کند. خانواده قالبی «فرهنگی» است که مردان از طریق آن می‌خواهند نقش خود را تعیین کنند؛ زیرا خانواده را «مایملک» خود می‌دانند. مردان هستند که از روابط قدرت در درون خانواده سود می‌برند و در مقابل، برای زنان به منزله داشتن منزلتی اندک است (مشیرزاده، ۱۳۸۲).

فرضیه‌ای که مبنی بر وجود رابطه معکوس بین باور به مسئول‌بودن شوهران در قبال خشونتشان و نوع نگرش دانشجویان پسر به زن‌زنی بوده است، تأیید شد؛ یعنی هرچه دانشجویان پسر، خود را در قبال خشونتشان بیشتر مسئول بدانند، نگرش منفی آنها به زن‌زنی افزایش می‌یابد و هرچه خود را کمتر در قبال خشونتشان مسئول بدانند، نگرش مثبتشان به زن‌زنی افزایش می‌یابد. این یافته مطابق با نتایج پژوهش حاج یحیی (2003) است. حاج یحیی معتقد است مردانی که خود را کمتر مسئول رفتار خشونت‌آمیز علیه زنان بدانند، نگرش پدرسالارانه دارند. در پژوهش وی، کسانی که نگاه مردسالارانه داشتند، شوهران را کمتر، مسئول رفتار خشونت‌آمیز خود تلقی می‌کردند.

فرضیه‌ای که مبنی بر وجود رابطه مستقیم و معنادار بین باور به مقصدانستن زن برای خشونت علیه او و نوع نگرش به زن‌زنی بوده است، تأیید شد؛ یعنی هرچه باور دانشجویان پسر دانشگاه مازندران به مقصدانستن زن برای خشونت علیه او افزایش یابد، نگرش مثبت آنها به زن‌زنی افزایش می‌یابد. این یافته مطابق با نتایج پژوهش‌های حاج یحیی (2003) بوده است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد مردانی که زنان را برای خشونت علیه او بیشتر مقصر بدانند، نگرش مثبتی به زن‌زنی دارند و مردانی که زنان را برای خشونت علیه او کمتر مقصر بدانند نگرش منفی به زن‌زنی دارند.

این موارد را می‌توان به‌گرایش مردسالارانه فرهنگ درباره مسائل مربوط به زندگی خانوادگی، روابط زناشویی و

- مسائل اجتماعی ایران، د ۱، ش ۱، ص ۱۰۳-۱۳۱. علیوردی‌نیا، ا؛ رضی، د. و آیینی، ص. (۱۳۹۲). «تیین جامعه‌شناختی خشونت علیه زنان: آزمون تجربی نظریه‌های منابع در دسترس زنان و فمینیسم رادیکال». *رفاه اجتماعی*، د ۴۹، ش ۱۳، ص ۳۲۳-۳۵۸.
- گولومبوک، س. و فی روش، ر. (۱۳۸۲). *رشد جنسیت*. ترجمه: مهرناز شهرآرای. تهران: نشر ققنوس.
- مشیرزاده، ح. (۱۳۸۲). *از جنبش تا نظریه، تاریخ دو قرن فمینیسم*، تهران: نشر شیرازه.
- محمدزاده اسماعیلی، ر؛ قبری پناه، ا. و تجلی، پ. (۱۳۹۷). «رابطه تنظیم هیجانی و عواطف مثبت و منفی مردان متأهل، با نگرش نسبت به خشونت علیه زنان (مورد مطالعه: شهر تهران)». *فصلنامه علمی پلیس زن*، د ۱۳، ش ۳۰، ص ۵-۱۳.
- همت‌پور، ب؛ محسنی، ر. و مظاهری، ا. (۱۳۹۶). «شناسایی و تبیین جامعه‌شناختی خشونت علیه زنان در فضای سایبر». *پژوهش‌نامه زنان*، د ۸، ش ۴، ص ۱۰۵-۱۳۱.
- یزدخواستی، ب. و شیری، ح. (۱۳۸۷). «ارزش‌های پدرسالاری و خشونت علیه زنان»، *مطالعات زنان*، س ۶، ش ۳، ص ۵۵-۷۹.
- Ahmad, F., Riaz, S., Barata, P. and Stewart, D.E. (2004). Patriarchal beliefs and perceptions of abuse among South Asian immigrant women. *Violence against Women*, 10(3), 262-282.
- Ahmad, J., Khan, N. and Mozumdar, A. (2019). Spousal violence against women in india: a social-ecological analysis using data from the national family health survey 2015 to 2016. *The Journal of interpersonal violence*. (in press).
- Aliverdina, A. and Pridemore, W.A. (2009). Women's fatalistic suicide in Iran: a partial test of Durkheim in an Islamic Republic. *Violence against Women*, 15(3), 307-320.
- Bates, K.A., Bader, C.D., and Mencken, F.C. (2003). Family structure, power-control theory, and deviance: extending power-control theory to include alternate family forms. *Western*

می‌شود. همچنین این پژوهش نشان داد از میان پنج متغیر مدنظر، متغیر پذیرش کلیشه‌های نقش جنسیتی از بقیه مهم‌تر است و بیشتر از متغیرهای دیگر، قابلیت به‌کارگیری در تبیین نگرش دانشجویان پسر دانشگاه مازندران به زرنی را دارد.

منابع

- آبوت، پ. و والاس، ک. (۱۳۸۷). *جامعه‌شناسی زنان*. ترجمه: منیژه نجم عراقی. تهران: نشر نی.
- احمدی، ح. (۱۳۸۴). *جامعه‌شناسی انحرافات*. تهران: انتشارات سمت.
- اسمیت، ا. و مکی، د. (۱۳۹۲). *روان‌شناسی اجتماعی*. ترجمه: اردشیر اسدی و همکاران. تهران: نشر وانیان.
- بشیریه، ح. (۱۳۸۸). *جامعه‌شناسی سیاسی*، چاپ هفدهم. تهران: نشر نی.
- بنی‌فاطمه، ح؛ عباس‌زاده، م؛ عزیززاده اقدم، م. و محمدپور، ن. (۱۳۹۷). «استرس و خشونت فیزیکی مردان علیه زنان: یک تحقیق کیفی». *زن در توسعه و سیاست*، د ۱۶، ش ۴، ص ۵۸۱-۶۰۲.
- دواس، د. (۱۳۸۸). *پیمایش در تحقیقات اجتماعی*، ترجمه: هوشنگ ناییبی، تهران: نشر نی.
- رئیس سرشنیزی، ا. (۱۳۸۱). «خشونت علیه زنان و عوامل مؤثر بر آن (مطالعه موردی: شهرستان شهرکرد)». *فصلنامه پژوهش زنان*، ش ۳، ص ۴۵-۶۳.
- علیوردی‌نیا، ا؛ ریاحی، م. و فرهادی، م. (۱۳۸۷). «تحلیل اجتماعی خشونت شوهران علیه زنان: آزمون تجربی دیدگاه نظری چندگانه». *مسائل اجتماعی ایران*، د ۲، ش ۲، ص ۹۵-۱۲۷.
- علیوردی‌نیا، ا؛ ریاحی، م. و اسفندیاری، ف. (۱۳۸۹). «تیین نگرش دانشجویان دختر نسبت به خشونت علیه زنان: آزمون تجربی دیدگاه یادگیری اجتماعی».

- Abuse*, 8(3), 344-353.
- Luke, N., Schuler, S.R., Mai, B. T.T., Thien, P.V. and Minh, T.H. (2007). Exploring couple attributes and attitudes and marital violence in Vietnam. *Violence against Women*, 13(1): 5-27.
- Markwart, L.L. (1999). *Differences in the marriage role expectations of post-secondary students from divorced and intact family backgrounds in accordance with family-of-origin social class*, Doctoral dissertation, University of Regina.
- Monder, B.R. (2017). "Panel report, IPA Congress Buenos Aires 2017: Courage to fight violence against women: Perversion of intimacy, Part ii. *The International Journal of Psychoanalysis*, 98(6), 1807-1811.
- Nayak, M., byrne, C., Martin, M. and Abraham, A. (2003). Attitudes toward violence against women; a cross-nation study. *Journal of Sex Roles*, 49, 333-342.
- Nuraeni, F., SM, N.N.F., Listiani, L. and Rahmawati, E. (2019). Implementation of k-means algorithm with distance of euclidean proximity in clustering cases of violence against women and children. In *2019 1st International Conference on Cybernetics and Intelligent System, (ICORIS) 1*, 162-167.
- afi, M., Banu, D., Alim, M.A. and Akter, S. (2003). *An assessment of male attitude towards violence against women*, Research and Evaluation Division. Bangladesh: Brac University Press.
- Romero Mendoza, M.P., Gómez-Dantes, H., Manríquez Montiel, Q., Saldívar Hernández, G.J., Campuzano Rincón, J.C., Lozano, R. and Medina-Mora Icaza, M.E. (2018). The invisible burden of violence against girls and young women in Mexico: 1990 to 2015. *Journal of interpersonal violence*. (in press).
- Saunders, D.G., Lynch, A.B., Grayson, M. and Linz, D. (1987). The inventory of beliefs about wife beating: the construction and initial validation of a measure of beliefs and attitudes. *Violence and Victims*, 2, 39-57.
- Sheldon, J.P. and Parent, S.L. (2002). Clergy attitudes and attribution of blame toward female rape victims. *Violence against Women*, 8, 233-256.
- Sirisunyaluck, B. (2004). "Understanding wife abuse in urban thailand: an integrated approach, doctoral dissertation, Mississippi State University. Department of sociology, Anthropology and Social work.
- Smith, Michael, D. (1990). Patriarchal ideology and *Criminology Review*, 4(3), 170-190.
- Binahayati, B. (2011). Perceptions and Attitudes toward Violence against Wives in West Java, Indonesia: A Dissertation Submitted to the [School of Social Welfare] State University of New York at Albany in Partial Fulfillment for the Degree of Doctor of Philosophy, Doctoral dissertation.
- Burt, M.R. (1980). Cultural myths and support for rape. *Journal of personality and social Psychology*, 38, 217-230.
- Dunn, M. (1960). Marriage role expectations of adolescents. *Marriage and Family Living*, 22, 99-111.
- Dutton, D.G. (1994). Patriarchy and wife assault: the ecological fallacy. *Violence and Victims*, 9(2), 167-182.
- Görgün-Baran, A., Şahin-Kütük, B. and Maybek, S.D. (2016). Perception of Violence against women in the construction of patriarchy. In *International Symposium on Chaos, Complexity and Leadership* (pp687-700). Cham: Springer.
- Haj-Yahia, M.M. (1991). *Perceptions about wife-beating and the use of different conflict tactics among Arab-Palestinian engaged males in Israel*, PhD Thesis. University of Minnesota.
- Haj-yahia, M.M. (2003). Beliefs about wife beating among Arab men from Israel: the influence of their patriarchal ideology. *Journal of Family Violence*, 18(4), 193-206.
- Haj-Yahia, M.M. and Schiff, M. (2007). Definitions of and beliefs about wife abuse among undergraduate students of social work. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 51(2), 170-190.
- Heise, L., Ellsberg, M. and Gottemoeller, M. (1999). Populations report ending violence against women. *Center for Health and Gender Equity*, 27(4), 1-44.
- Jaffe, P.G., Baker, L., Dick, T., Malla, S., Mazaheri, N., and Poisson, S. (1998). *Theory-Derived Explanations of Male Violence against Female Partners: Literature Update and Related Implications for Treatment and Evaluation*. London: London Family Court Clinic.
- Kendall-Tackett, K.A. (2007). Violence against women and the perinatal period: the impact of lifetime violence and abuse on pregnancy, postpartum, and breastfeeding. *Trauma, Violence, and*

wife beating: A test of a feminist hypothesis.
Violence and Victims, 5(4), 257-273.

Tam, S.Y. (2009). *Conceptions and Beliefs about Spousal Abuse among Social Work Undergraduate Students in Hong Kong*. China: Chinese University of Hong Kong.

Tauasosi, T. (2010). *Sauaga o Tamaitai e a Latou tane I Samoa: Wife Abuse in Samoa*, PhD diss., University of Hawaii at Manoa.